

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXII - Број 468
Субота, 17. децембар 1960.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

У
ОВОМ
БРОЈУ

САВА, НАША НАЈВЕЋА РЕКА - НА ДНУ ЈАМЕ СА ПЕТ ЛАВОВА - БЛЕФОВИ КОРИДЕ - ЧОВЕК И ТРИ БОМБЕ - У СЛИЦИ И РЕЧИ - РАЗНЕ ВЕСТИ И ЗАНИМЉИВОСТИ

ГОВЕДА

Три сељака из места Полвареда у у подножју Анда пошла су једног кишног дана ове јесени да обиђу своја поља. Док су сакривени испод широких, непромочивих шаторских крила ишли погнутих глава један од њих — Пепито Мижа је изненада чуо снажно мрморчење авионског мотора и упозорио браћу Педра и Јуана Фернандеза да погледају у вис. Тежак транспортни авион Ферчајлд се налазио баш изнад њихових глава.

— Гле! Волови из ведрa неба! — викну запрепашћени Педро, старији брат Фернандеза.

Знали су да већ више месеци једна ваздухопловна компанија врши транспорт говеда купљених у разним аргентинским провинцијама и превози их до кланица великих градова. За првим говедом у ваздуху појавило се друго, а затим још неколико. Преврћући се хаотично огромном брзином, животиње су се суновраћале ка земљи. Три човека су остала као закопана од запрепашћења и страха. Посматрали су „кишу“ стоке из неба.

Јадне животиње су продорно мукале и отимале се покушавајући да се некако дочепају ослонца али су уз страховиту ломљаву падале на земљу. Млади Пепито је одједном приметно изнад саме главе огромно тело једног говеда и имао је само толико времена да повуче своја два друга и обори их у оближњи јарак. У заглашном треску маса се стропштала непосредно поред њих. Наслоњени на једну степену људи су пратили догађај не разумевајући ништа.

Шта се заправо у ваздуху догађало? Пепито, Јуан и Педро сазнали су истину тек после неколико дана из новина. Пилот транспортног авиона описао је догађаје који су претходили овом колективном „самоубиству“ говеда:

„Младе животиње смо пред

ИЗ ВЕДРА НЕБА

полазак једва натерали да уђу у авион. Првог сата летања није се догодило ништа необично. Али чим је авион улетео у олујне облаке изнад Анда међу стоком је завладала пометња. Под налетима ваздушних маса авион се љуљао и у једном тренутку толико искривно да су се све животиње ослободиле својих веза. Једно крупније

говедо је вероватно свом силовом налетело на зид авиона и проваливши врата као тана је излетело напоље. Још шест других говеда кренуло је за њим и суновратило се у провалију. Никада до сада моји путници нису толико водели слободу да би искакали! — завршио је своју изјаву пилот Мигуел Круз.

А

мерички филм је искористио све што је било сликовито у животу Црвенокожаца. Што се тиче карактера, приказао их је углавном као зле људе који уливају страх у чедне дошљаке из Европе. Они отимају, пале, убијају. Они нападају пошту, уништавају возове, пљачкају банке. Њихове буктиње, којима подмећу ватру, и отровне стреле симболи су „дивљих“ Индијанаца. На филму је речено све, само не то да су бели људи у 19. веку победили у Америци близу 700.000 Индијанаца што за то време представља огроман број. И тада није речено да су Индијанци губили главе бранећи своја огњишта а не — нападајући беле ради пљачке.

Многи црвенокошци којима је пошло за руком да умакну смрти, пребегли су у Канаду, ту огромну али слабо насељену земљу. И тамо их је чекала борба са белима, нако знатно мања. Пошто су се Французи и Енглези тукли о превласт у Канади, зарањене стране су склапале са Индијанцима уговоре о ненападању јер су желеле да обезбеде залеђе. Постепено, Индијанци су залазили дубље у земљу и оснивали резервате у којима су мирно живели.

Шта је резерват?

Канадски Црвенокошци деле се на две групе: староседеоце и дошљаке. И једни и други живе у резерватима, што значи на земљи коју су им уступиле поједине канадске провинције. Рачуна се да сваке године око 750 њих напуштају своје огњиште и прелазе у град где се примају разних занимања.

Други остају у селима, раде као земљорадници, дрвосече, сточари или се одају лову или риболову. Они који одлазе у градове укључују се у савремен начин живота, али и даље станују у некој врсти резервата, насељу недалеко од градског или индустријског центра, који су сами образовали.

Канадски резервати су те-

ЦРВЕНОКОШЦИ ПОРЕД ТЕЛЕВИЗОРА

риторија на којој Индијанци слободно живе и могу да их напусте кад год зажеље. Таквих резервата има у Канади 2.200. Површина је понеком 1500 квадратних километара, или свега неколико стотина метара, а може да буде и бескрајно велика.

Постоје закони о резерватима. Земља је државна или припада племену. Ниједан Црвенокожац не може да буде присилно уклоњен са земље; сваки од њих може да се задужује ради исушења терена или зидања куће, итд. Школовање је бесплатно. Учила и извештај намештај дала им је држава у виду позајмице. Постоје и домаћички течајеви за девојке и жене. Родитељи примају породични додатак а децу без родитеља прихватају сиротишта. Занимљиво је да се у неким основним школама наставља за мале Индијанце изводи на француском, негде на енглеском језику, али на матерњем језику нигде.

Данас у Канади има црвенокожаца који су туристички водичи, тумачи, учитељи па и инжењери. Нарочито су добри рудари, али их има и у другим занимањима: међу но винарима, филмским радницима, на радију, телевизији итд.

Одело и игре

Индијанка све више улази у модеран живот. У резерватским школама све су наставнице Индијанке. Њих има и међу медицинским сестрама, али их је мало међу службеницима и ни мало међу професионалцима са универзитетским образовањем. Привезана за земљу, потчињена традицији, „скво“ је још најчешће, само домаћица.

Да се упозна живот савременог Црвенокошца, најбоље је отићи у неко њихово село, као што је на пример, Конг-

навага у ирокешком резервату. Они станују у старинским зградама од тесаног камена; одаје су светле, прозори широки, али у њих још није стигло електрично осветљење. Становници нису ни добри хотелјери ни чувени кувари па ипак, сваке године крајем маја, пошто се отопи снег, долазе им многи туристи. Ту се одржава светковина која умногоме подсећа на живот средњовековних црвенокожаца: облаче лепа, шаролика одећа и забављају госте својим старим песмама и игром.

„Скво“ у резервату и данас носи затегнуту, углавном косу са пунђом и воли да се кинђури. Украси су купљени за мале паре у граду, али је важно да су шарени и сјајни. Док је она у кући, мушкарац је често на ливади крај пута где игра пред неким радозналим туристом који је завластало кола и за малу напојницу ужива у ритму и фигурама његове игре.

У сваком резервату постоји и мали музеј. Његова се колекција најчешће састоји од оружја предака и од чамца начињених од кожа животиња. Скалпели и отровне стреле су такође ту, али у закључаним орманима.

У граду и индустријским насељима већина Црвенокожаца не живи лако, јер се углавном бави вађењем руда и другим тешким пословима. Док у резерватима дневни живот почиње с рађањем а завршава се са смирањем сунца и сав је испуњен бригом за стан, храну, одећу и огрев, у градовима је он ближи култури. Крај досељеника су телевизиори, они иду у биоскопске и позоришне дворане. Суботом увече, кад их човек види у дворанама за забаву, ни кад не би помислио да су то потомци „крволочних“ Индијанаца са америчких филмова.

Ripley's

Вероватни илти не!

КУКИ

МАЧАК
КЕРИНЕ ШЕФРИ
ИЗ ЛИНКОЛНА
(САД)
„УБОВИО“ ЈЕ
2 ПАЧЕТА

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ ПРОВЕО НА СТУБУ 69 ГОДИНА

СИМОН ИЗ АНТИОХИЈЕ
(СИРИЈА)
— ЧУВЕНИ АСКЕТА —
ПОПЕО СЕ НА ВРХ
СТУБА КАД ЈЕ ИМАО
7 ГОДИНА
И НА ЊЕМУ ЈЕ ОСТАО
СВЕ ДО КРАЈА
ЖИВОТА!

ОРЛОВИ

ЗА ВРЕМЕ СВАДБЕ-
НОГ ЛЕТА „ДРЖЕ СЕ
ЗА РУКЕ“ ЗАКАЧИВ-
ШИ КАНЈЕ, ОРЛОВ-
СКИ ПАР ПРАВИ
„ТОЧКОВЕ“ У ЛЕТУ
НА ВИДИНИ
ОД ПРЕКО
300 МЕТА-
РА.

РЕПА И РОТКВА

ИЗРАСЛЕ СУ
ИЗ ЈЕДНОГ
КОРЕНА У ВРТУ
ТОМА СТЕФАНСОНА
ИЗ ЛЕМЕСА
(САД)

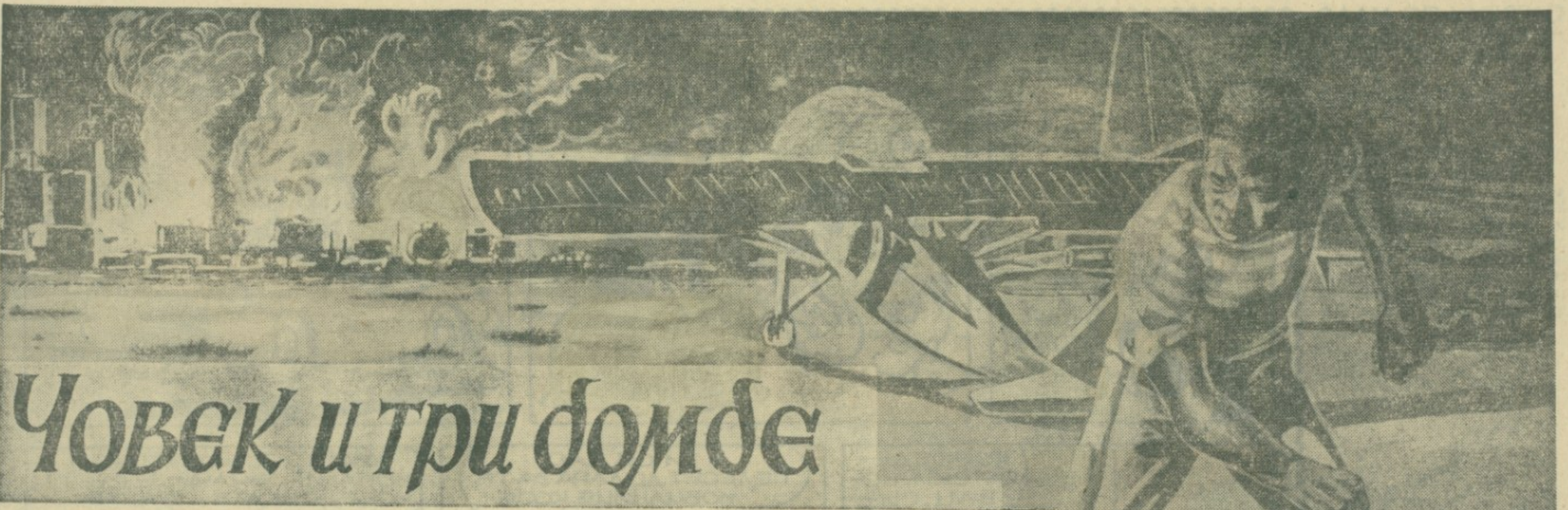

ХОЛТЕРМАНОВ
ЗЛАТНИ ГРУМЕН
НАЂЕН НА ХЕЛ ЕНДУ (АУС-
ТРАЛИЈА) 1872 ГОДИНЕ
БИО ЈЕ ТЕЖАК 286 КГ И
ИМАО ЈЕ У СЕБИ ЗЛАТА
У ВРЕДНОСТИ ОД
26.000 ДОЛАРА!

ЗАМАК КОЈИ ЈЕ РАЗОРИЛА ПОХЛЕПА!

ЗАМАК СКАЛЕТОМ У ШКОТСКОЈ ОСТАВИО ЈЕ ЛОРД КОНЗЕРС СВОЈИМ
ТРИМА КЕРКАМА. МЕЂУТИМ, СВАКА ОД ЊИХ ТРАЖИЛА ЈЕ ЧИТАВ ЗА-
МАК САМО ЗА СЕБЕ ПОШТО НИСУ МОГЛЕ ДА СЕ СЛОЖЕ, СВАКА ЈЕ
СВОЈ ДЕО ЗАМКА РАЗОРИЛА ДИНАМИТОМ!

ЧОВЕК И ТРИ БОМБЕ

Порци Луис кора-
чао је дуж ауто-
страде. Окренуо
је леђа граду и
није подизао гла-
ву чак ни онда
кад би крај њега пролетали
аутомобили брзином од 120
километара на час. Обазрео
се само једном да прочита
натпис на цинковској табли:
„Добродошли у Тенеси...“ По
сетите Мемфис, бисер југа.
Горко се осмехнуо и продужио
пут. Добродошли у Мем-
фис... Он га је добро позна-
вао: управо је изишао из ње
говог затвора. Пет година
због тога што је ударио јед-
ног полицајца који га је мал
третирао и назвао га „прља-
вим црцем“.

Упркос свему, певушио је...

После демобилизације —
ратовао је као ваздухоплов-
ни поручник — Порци се те-
шко мирио са увредима које
су му упућивали због тога
што је црнац. Побунио се јед-
ном и добио пет година зат-
вора. Мислили су да ће тих
пет година умекшати његов
карактер.
Тражио је посао, било му
је врућина, био је уморан и
у целу је имао само шест до-
лара. Сунце је пекло и Порци
јева црна кожа била је об-
ливена знојем. Упркос свему
томе, певушио је. Испео се
на насип крај пута и гледао
реку која је текла долином.
Воћњаци су се простирали
све до њених обала. Ако му
не буду дали посла на аеро-
дрому, пријавиће се за бербу
воћа...

Зауставио се још једном да
би посматрао авионе како уз
леђу и слећу. Није могао да
их види а да му се срце не
стегне. За ових мучних пет
година одржавала га је нада:
да ће поново једном сести за
командне палице авиона. Да-
нас, међутим, од те наде није
остало ништа.

Кад је стигао до улаза на
аеродром пред њега се испр-
ечило стражар. Био је то не
ки риђи цин, непријатна из-
гледа.

— Тражиш нешто, црњо?
Порцију се није свидео на-
чин којим га је стражар ос-
ловио, али ипак одговори
мироно:

— Да, тражим навигациони
бирос мисисипске транспортне
компаније. На овој страни,
чини ми се...

— Чуј, ти баш ниси много
бистар! Да, биро је тамо, а-
ли ако мислиш да ће ти дати
неки посао, вараш се... сем
ако ниси стјуард...

Порци му не одговори и
крете према хангарима. Ми-
рис бензина и уља, тутњава
мотора, људи који су се му-
вали око авиона — све је би-
ло тачно онако како је он
сањао у затвору.

Неки плав момак у кожној
јакни ишао је према њему.
Порци је одмах препознао
тај мало гегави ход. Желео
је да потрчи, али се уздржао
јер није знао како ће бити до-
чекан. Није више било време
кад је и црнац био ратни
друг. Поново су на једној
страни постојали бели, а на
другој црни.

— Ало, Џонсоне, — рече
Порци плашљиво.

Хајде са мном, синко

Али, Џонсон је био честит
човек и он није заборавио
пријатељство, лепе и ружне
тренутке, опасности које су

делили. Његов искрени осмех
разуверило је Порцију.

— Ајде са мном, синко, —
рече Џонсон обазревши се о-
ко себе једва приметно као
да се боји да га неко може
видети.

Два ратна друга корачала
су пистом. Сунце је жарило
бетон и сметало је Порције-
вим очима навиклим на зат-
ворску полутаму. Џонсон је
то приметно и пружио му сво
је тамне наочаре.

— Узми их. Ја имам друге
у хангару.

— Џонсоне, реци ми искрено,
могу ли чему да се надам. Сам
си ми некад причао да твоја
компанија не прима црне пи-
лоте. Поднео сам досад ви-
ше од десет молби; нису ме
хтели чак ни за авионе-сејаче
ни за запрашивање из авио-
на. А ја ипак никог нисам у-
био, нисам ништа украо, а
тип кога сам ударио сам је
признао да ме је изазвао. Шта
сад да радим? Да прихва-
ћем место стјуарда у авио-
ну? Да лет проводим поред
прљавих судова у репу авио-
на, покрај „тоалета“, док су
моји стари другови у пилот-
ској кабини за управљачем?

То ипак не могу, Чарли. До-
вољно сам снажан за брање
воћа и за пољопривредне ра-
дове. Тамо бар нећу виђати
своје ратне другове. Ти ме
разушеш?

Џонсон је разумео.

— Неће увек бити тако,
Порци. Желим ти срећу. По-
тражи ме ако ти некад нешто
затреба...

Два стара пилота летеће
тврђаве Б-577, назване „Гри-
зли-дарлинг“, стегоше један
другом руку.
Те вечери Порци је легао
у трску крај реке да не крњи
јединих шест долара.

Све је у реду

Узбуна је дата усред ноћи.
Претходне вечери било је јав-
љено да је у доковима избио
пожар. Ватрогасци су били
уверени да су га угасили, али
је ватра под угарцима још
тињала да би изненада поно-
во избила страховитом сна-
гом. За неколико минута пла-
мен је захватио стара стова-
ришта. Кад су чули прве ек-
сплозије, грађани Мемфиса
знали су да се пожар прибли-
жио великим резервоарима
за нафту. Ако они експлоди-
рају, одлетеће у ваздух чет-
вртина града...

Џонсон је трчао бетониро-
ном пистом. Знао је да он
представља последњу наду
за угрожени град. Предузеће
опасну мисију, толико опасну
да у њу није хтео никог дру-
гог да увлачи. Није имао и-
лузија: тиме што је одбио
другог члана посаде отежао
је свој задатак, преузео је на
себе смртоносни ризик.

„Стилов“ је већ био изгу-
ран на писту. Задухан, Џон-
сон запита механичара:

— Ставили сте три бомбе
онако како сам вам рекао?

— Све је уреду, Чарли —
одговори шеф хангара — али
то је лудост... сем ако немаш
намеру да пикираш на по-
жар, као што су то радили
Јапанци са својим авионима-
самоубицама!

Џонсон прогунђа нешто
уместо одговора. Авион се већ
котрљао према писти за уз-
летање. Небо је било потпу-

но црно, сем на северу где
га је ватра бојила црвени-
лом. Снопови варница дизали
су се до хиљаду стопа у ви-
сину. Ако га варнице докаче
док буде пикирао, никад не-
ће моћи да поднесе писмени
извештај о најбољем начину
употребе нових противпожар-
них бомби од којих су се три
прве налазиле у репу авиона,
крај трапа у поду. Чак иако
се све буде одвијало најбоље
што је могуће, имаће за де-
сет секунди да остави своје
команде, да оде до задњег де-
ла авиона, да баци на пожар
три бомбе, да се врати за уп-
рављач и извуче авион из вер-
тикалног лета... Мораће да
поступи тачно тако и поред
све опасности ако жели да
бомбе не промаше циљ.

— Не, Чарли, нећеш ни
сам!

Тренутак касније

Чарли подскочи на седи-
шту. Тај глас није долазио
из контролног торња, није до-
лазио из микрофона, већ из
репа његовог авиона. Он ок-
рете главу и угледа насме-
шено црно Порцијево лице.

— Ја сам то, Чарли. Спавао
сам недалеко од аеродрома.
Кад је засвирила узбуна, до-
шао сам да видим да ли им
у опасности неће затребати
и неки пилот-црнац. Знао ка-
кав је твој план за гашење
пожара: механичари су раз-
говарали о њему. Нећеш из-
вући главу ако покушаш да
то учиниш сам. Ја ћу с то-
бом. Успео сам да се увучем
у авион да ме нико не види.
Треба одредити циљ, пики-
рати, бацити бомбе, Чарли,
исто онако као што смо ра-
дили кад смо били на „Гри-
зли-дарлингу“. Сећаш ли се,
Чарли?

Џонсон повуче палицу за
гас и авион успори своје ко-
трљање.

— Силази, одмах — рече
Џонсон нестрпљивим гласом.
— Одлучио сам да идем сам.
Због тебе само губим време.
Силази!

— Остајем — одговори Пор-
ци мирно својим дубоким гла-
сом.

Џонсон се подиже, отвори
задња врата и понови:

— Силази, Порци, брзо!

Како је његов пријатељ о-
клевао, Џонсон га зграби за
капут и бесно повуче. Обоји-
ца падоше на под и скотрља-
ше се кроз отворена врата на
бетонску писту. Џонсон се пр-
ви подиже и потрча према
авиону. Али, кад је покушао
да се попне, осети како га
Порци обухвата рукама и вуче.
Он се окрете и замахну.
Али, Порци избеже ударац,
змахну и он и Џонсон се сру-
чи на земљу. Порци узе онес-
вешћеног друга на руке и од-
несе га на траву.

— Опрости, Чарли, али дру-
гог начина није било.

Али, Чарли је спавао ду-
боким сном и није га ни мо-
гао чути.

Тренутак касније Порци је
свом снагом повукао ручицу
„Стилона“. Пет година није
пилотирао, а ипак му се чи-
нило као да је јуче седео за
управљачем.

Град је спасен

На обалама Мисисипија чи-
ји су се таласи црвенили као
пламен, 200.000 грађана које
су полицијски кордони једва
задржавали нису ни чули бу-
ку авионског мотора јер ју је

пригушивало праскање пожа-
ра. Наједном су угледали фан-
томску силуету моноплана ко-
ји се сребрио од одсјаја ват-
ре. Пикирао је у само срце
ватре и избацио три бомбе
чије експлозије као да су на-
мах разбиле пламено море.
Авион се само мало исправио
и у косом лету наставио пре-
ма реци. Гомила је заурала
кад је видела како је уда-
рао о катарку једног броди-
ћа. Један од точкова авиона
одваљено се од тог удара да
би као граната пролетео кроз
сјајни сноп једног рефлекто-
ра пре но што је пљеснуо у
воду. Затим је оно што је о-
стало од авиона нестало у
ноћи.

Да ли се после срушио?

Град је у сваком случају
био спасен. Бомбе за гаше-
ње пожара угасиле су ватру.
Ватрогасци су довршавали
његово дело.

Ко је тај храбри пилот? Ка-
кав је то момак који је ри-
зиковао да буде жив испе-
чен? Та питања постављао је
сутрадан читав град. На пла-
вом небу само један бели об-
лак подсећао је на јучераш-
њи страх.

Саобраћај на главној ули-
ци града био је прекинут. Ра-
дио је објављивао да се пи-
лот који је „бомбардовао ва-
тру“ спасао и да је рањен
док је акробатски атерирао
само на једном точку. У под-
не ће дневни лист „Делеша“
приредити мали пријем хра-
бром пилоту. Он се зове Чар-
ли Џонсон и свој подвиг ис-
причаће детаљно новинарима.

Био је то Порци Луис

Гомила света испунила се
пред редакцијом листа да по-
здрави јунака дана. У два-
наест часова и пет минута

Џонсон се појавио на балко-
ну редакцијске зграде. Маса
је одушевљено поздрављала
високог симпатичног, плаво-
косог момка. Неко му је при-
нео микрофон. Гласноговор-
ници на улици преносили су
његове речи:

— Рећи ћу вам истину, —
почео је Џонсон. — Нисам то
био ја који је полетео на
„Стилону“ да гаси пожар. Не-
ко ме је прописно успавао да
би могао да заузме моје ме-
сто, неко ко је тражио посао
и није га налазио...

Гомила је запрепашћено
слушала.

— Неко кога нису сматра-
ли достојним ни да запрашу-
је ДДТ-ијем њиве с кукурузом,
— настављао је Џонсон
— а камоли да превози пут-
нике. Уосталом, показују вам
тога кога су сматрали недо-
стојним, а који је ипак уле-
тео авионом у пожар и бацио
три спасоносне бомбе па ће
те све схватити.

Џонсон за тренутак напу-
сти балкон и врати се вукући
„пилота ватре“. Видећи га,
грађани су заиста схватили: Порци Луис.

његова глава није се видела
од завоја, али су се виделе
његове руке, руке једног
црнца. Гомила је ћутала. Мем-
фис је „бисер југа“, а Јуж-
њаци не воле „црње“.

Иако су те црне руке спа-
сле један град требало је да
прође још пет година да би
једна њујоршка ваздухоплов
на компанија ангажовала о-
вог првог црног пилота. Ју-
на месеца 1957. године из а-
меричког авиона типа супер-
констелејшн ступио је на па-
рски аеродром „Орли“ кру-
пан пилот-црнац. Био је то

ЗАБОРАВЉЕНИ ЈЕЗИК ЗЕМЉЕ

**СУПЕР ЕЛЕКТРОНСКИ МОЗАК ПОМО-
ГАО ЈЕ ЏОНИЗЕВОМ ОЦУ...**

ЉУДИ 20. ВЕКА НАЈПРЕ
СУ УПОТРЕБАВАЛИ ПРИ-
МИТИВНЕ ТРОСПРАТНЕ РА-
КЕТЕ ДА БИ ИЗБАЦИЛИ
МАЛЕ МЕТАЛНЕ ЛОПТЕ У
ОДРЕЂЕНЕ ОРБИТЕ! ТО
СУ БИЛИ „ВАСИОНСКИ
САТЕЛИТИ“

ЏОНИЗЕВ ОТАЦ СМЕТА ЈЕ ОБАВЕСТИО
СВЕМИРСКУ ПАТРОЛУ...

ЕМО ГА! ТО ЈЕ „ВАСИОНСКИ
САТЕЛИТ“. ВРАЋА СЕ СА СВОГ
ДУГОГ ОРБИТЕСКОГ КРУЖЕЊА...
ПРИПРЕМИ НАЈДРАЧЕ
РАЗОРНЕ ЗРАКЕ

ПАЛИ!

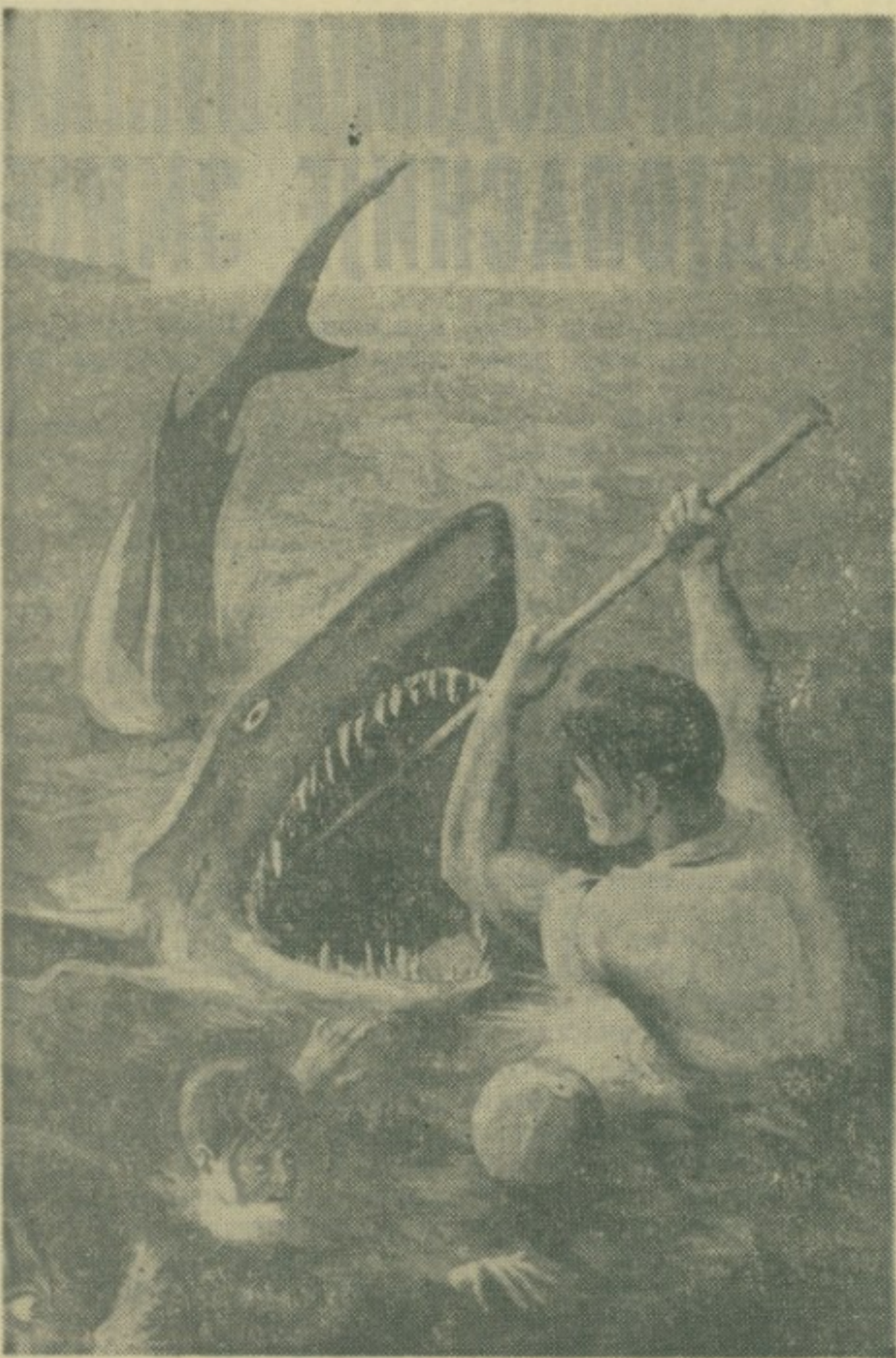
ХВАЛА ЗВЕЗДАМА! ТА НУ-
КЛЕАРНА „БОМБА“ МОГАА ЈЕ
ДА УДАРИ СВАКОГ ЧАСА И...
УНИШТИ ЗЕМЉУ!

ОПОМЕНА „ДОКТОРА ТРЕНТА
ОСТАЛА БИ СКРИВЕНА, СИНЕ, ДА
НИЈЕ БИЛО ТЕБЕ И ТВОЈЕ ЖЕ-
ЉЕ ДА ДОЗНАШ ЗНАЧЕЊЕ ЗА-
БОРАВЉЕНИХ РЕЧИ ИЗ
ДАВНЕ ПРОШЛОСТИ
ЗЕМЉЕ!

СВЕМИРСКИ ТВ

А ТРЕНТ

КРАЈ

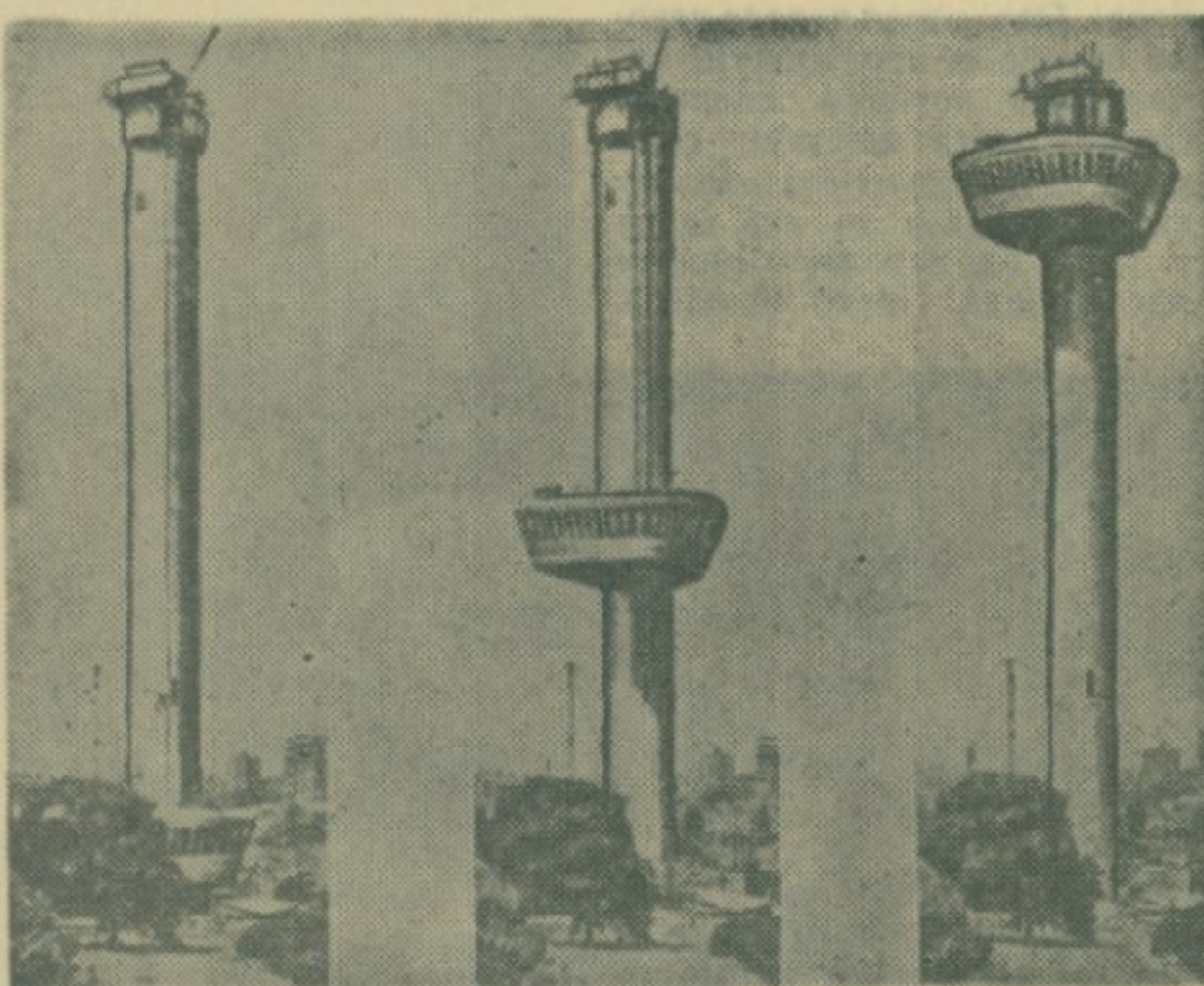

ПАНИКА НА ПЛАЖИ

На малој плажи недалеко од Казабланке у Мароку још је врло живо и топло јесење сунце привлачи на обалу купаче а нарочито децу. Међутим, пре неколико дана је изненада међу раздраганом децуријом која се лоптала у води завладала паника. Огромна ајкула је залутала у залив и устремила се право на једну групу. Сви су се разбежали осим двојице дечака који, претрашени, нису успели да испливају. Њихов крај би био врло брз да се није нашао један одважан и снажан младић који је дохватио мотку од једног сунцобрана са обале, утрчао неколико десетина метара у воду и зарео је свом снагом у разапљену чељуст немани. Деца су била спасена а рањена ајкула се праћнула и побегла.

НЕУСТРАШИВИ МАЕСТРО

Један концерт у сали градске општине у Сан Феличе сул Панаро у провинцији Модене завршио се прошле седмице не само уз звуке трубе и бубњева, већ и са облаком прашине и — паником. Кад је диригент Галилео Ферарези на крају једне симфонијске обраде Росинијеве опере „Семирамида“ довео оркестар до заглушујућег фортисима, таваница изнад оркестарског подијума срушила се уз страховит тресак. Срећом нико од чланова оркестра није био теже повређен. Док је у препуној сали међу публиком настала паника, седамдесетогодишњи диригент, усред облака прашине, наставио је да диригује. Блед и узбуђен поклонио се затим полуразној дворани. Преостали слушаоци наградили су га за његову храброст незапамћеним аплаузом.

ЕВРОКАТАРКА

Еврокатарка — то је име новог ресторана који је ових дана подигнут у холандском граду Ротердаму. По својој конструкцији и начину грађења то је несумњиво најнеобичнији ресторан на свету.

Грађење ресторана почело је подизањем једног стуба од преднапрегнутог бетона, високог око сто метара чији је пречник 180 сантиметара. Стуб је начињен од посебних бетонских „прстенова“ од којих је сваки висок око 2,8 метра. Сама зграда која својим обликом подсећа на сврачије гнездо састављена је такође из више делова израђених у једној железари.

Састављање зграде извршено је на земљи, у подножју стуба, тачније речено око њега. Када је прстенаста зграда тешка 240 тона била састављена почело је њено „пењање“ уз стуб до 92 метра. Тај тешки посао обављен је за пет дана. Остало је још да се зграда застакли, намести и — да се ресторан отвори.

Површина коју Еврокатарка заузима на земљи износи свега три квадратна метра. Захваљујући оваквом начину грађења, ресторан је могао да буде подигнут у сред града, на раскрсници двеју улица. До високог ресторана где не допире градска бука и прашина, стиже се лифтом

ПОСЛЕ 122 ГОДИНЕ...

Оснивачи германске филологије су били браћа Јакоб и Вилхелм Грим. Још 1838. године они су почели са издавањем једног великог немачког речника. Склопили су уговор са Вајдман књијаром из Лајпцига која је предложила да целокупни речник изнесе шест, највише седам свезака. Јакоб Грим је тада већ имао 53 године а његов брат Вилхелм једну годину мање. Кад су се прихватили овог посла ни сами још нису знали колико је он обиман. Јакоб је касније изјавио да је то знао никад се не би примио.

У то време оба брата Грим уживала су већ углед у свету због свог рада на прикупљању и објављивању народних приповедака и песама.

Јакоб, који је радио у Каселу као приватни библиотекар Наполеоновог брата Жерома, остао је на том послу и доцније у својству библиотекара принца — изборног кнеза. Од 1830. године он је обављао и дужност професора, поред свога брата Вилхелма, на Универзитету у

Гетингену. После њиховог на именованја за чланове Академије наука 1841. године, напустили су се у Берлину. Припремање предавања на универзитету, улазак Јакоба у политички живот као посланика 1848. и многобројне друге обавезе учиниле су да тек после 15 година од закључења уговора са књијаром Вајдман, заврше први том речника.

До смрти Вилхелмова, у децембру 1858. године, успели су да обухвате речи до слова „Д“, а четири године касније када је умро и Јакоб речник је био испуњен до речи „Фрухт“.

Следећих десетак година, није се нашао нико ко би наставио рад на речнику. Тек је 1908. године Пруска академија наука направила план о даљем раду, али је он слабо напредовао. После првог светског рата целокупан материјал за речник пренет је из Гетингена у Берлин и поверен тамошњој Академији наука.

После овог рата рад на речнику је отежан због поделе Немачке. Академија наука која се налази у сектору И-

сточног Берлина почела се бавити њим од 1947. уствари од 1950. године кад је у Бад Годесбергу реорганизована служба на речнику по принципу рада у Гетингену и, када су филолози Источног и Западног Берлина могли да сарађују. Тако је постигнуто да се последњи део речника недавно преда у штампу.

Најзад је једно од великих и потребних дела за немачки језик завршено после 122 године.

КО ЈЕ РЕКАО?

Тешко побегњенима! Ханибал, Брен или Јулије Цезар? Треба разрушити Картагину. Катон Старији, Сципион Африканац или Монтомери? Енглеска рачуна да ће свако извршити свој задатак. Черчил, Борђе V или Нелсон?

ОДГОВОРИ:

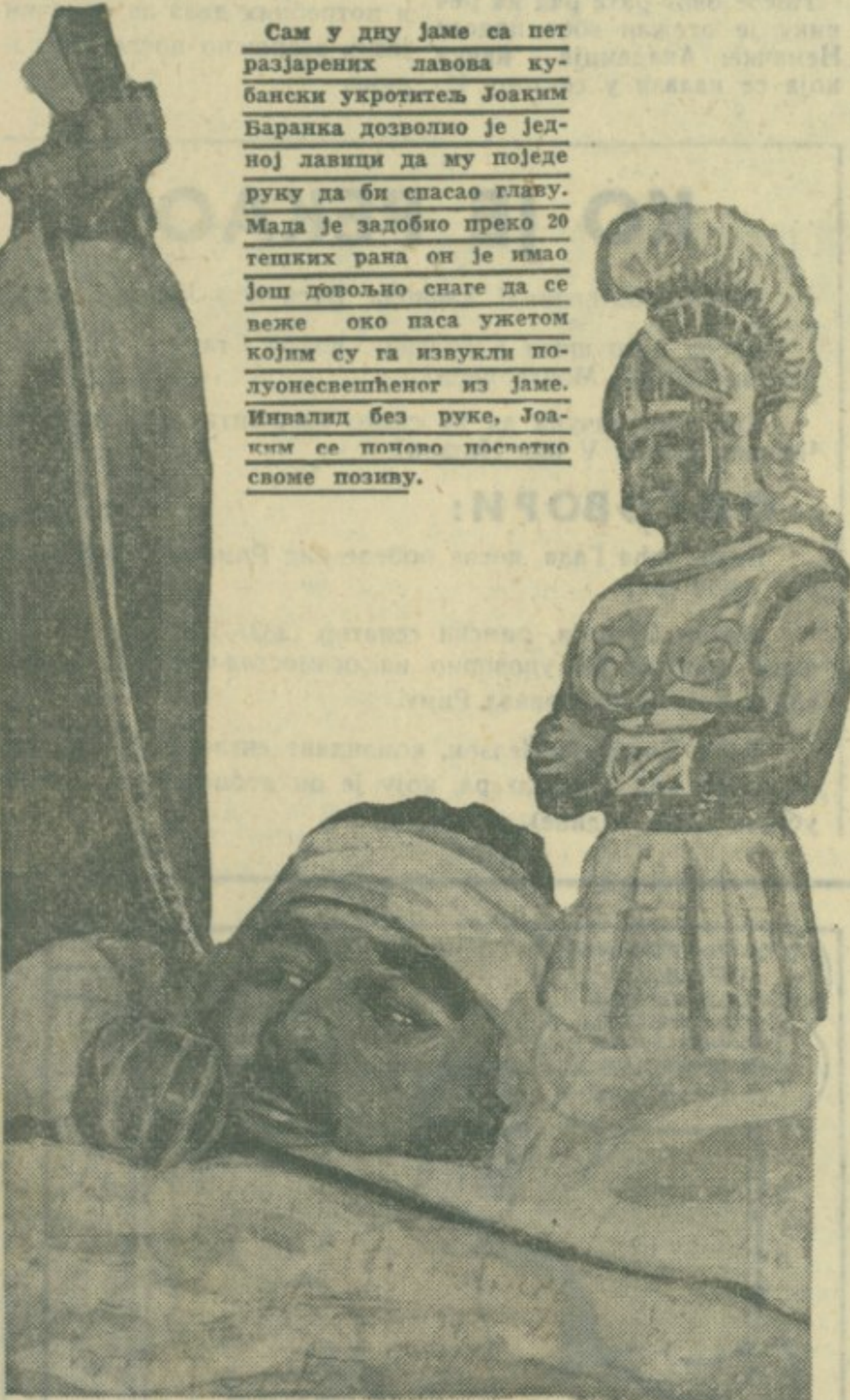
Брен, вођа Гала, после победе над Римом (330. године пре наше ере). Катон Старији, римски сенатор (232—147. године пре наше ере) да би упозорио на осамостаљење Картагине, града који је био ривал Риму. Лорд Хорације Нелсон, командант енглеске флоте уочи битке код Трафалгара, коју је он добио и где је био убијен (1805. године).

МАНДРАК И СНЕЖНИ ЧОВЕК

НА ДНУ ЈАМЕ СА ПЕТ ЛАВОВА

Сам у дну јаме са пет разјарених лавова кубански укротитељ Јоаким Баранка дозволио је једној лавици да му поједе руку да би спасао главу. Мада је задобио преко 20 тешких рана он је имао још довољно снаге да се веже око паса ужетом којим су га извукли по луонесвешћеног из јаме. Инвалид без руке, Јоаким се поново посветио својој позиви.

Четрдесетогодишњи кубански укротитељ Јоаким Баранка склопио је недавно уговор са једном филмском компанијом да као дублер главног глумца одигра сцену на дну лавље јаме. Последње секвенце великог филма из историје Рима снимане су у једном мадридском студију.

Главни јунак филма бачен је у једну лављу пећину где треба да издржи борбу са пет разјарених звера. Јама није већа од пет квадратних метара. Са ивице стрмих зидова, камере су уперене у јаму седам метара дубоку — у правцу лавова. Машинисти и електричари су заузели своја места и рефлектори су блеснули.

Пред гвозденим решеткама јаме појавио се дублер славног глумца Хари Брада, Јоаким Баранка који треба да хиљаду пезета (око 12.000 динара) да стави живот на коцку.

— Чим сам крочио у јаму — причао је он после — Те-

Остале звери се нису ни макле. Из једног угла кавеза Султан, Рики и Помпоф су посматрали како Теди бесни. Једногодишња лавица Ана искористила је пометњу да се провуче кроз отвор којим сам ушао. Чим се појавила на терену поред студија један преплашени стражар ју је убио митраљеским рафалом.

Тог дана сам морао да се прерушим у Хари Брада, да ставим перику и плаву браду и римски шлем украшен богатим перјем. Када ме је угледала, Теди је одмах напала да уништи то страшило. Словитим скоком ме је оборила и легла преко мене. Да сам изгубио свест све би било готово. Једним ударом шапе смакла ми је перику и почупала готово сву косу. Крајњим напором сам успео да одмакнем њене челусти са врата али сам јој пружио руку и она је загрлила.

За то време је, горе, око импровизоване пећине владала нечувена пометња. Нико није смео да отвори гвоздене решетке јер би раздржени лавови одмах ујурили у студио.

Раскрвављен и покидане коже, Јоаким се очајнички борио у дну јаме. Прво су покушали да заслепе Теди јарком светлешћу рефлектора а потом су је засули течномешћу против пожара али ништа није могло да ублажи њену јарост. Највише присебности и одважности показао је статиста Алчио који је кроз решетке покушао да дотуче Теди ударцима чекиња. Други глумач је ударао звер гвозденим шипком што је јаче могао.

— Држи се, Јоакиме, само још мало! — довикивали су ми олозго. — Најзад је један чувар успео да хитцем из пиштоља повреди шапу животиње и она ме је пустила. По цену опасности да други постану жртве отворене су решетке.

Јоакимов син Лузито се досетио и добиацио му дебело уже. Са нешто преостале снаге и једном руком укротитељ је везао око струка чвор.

Са ивице јаме сви су га задивљено посматрали јер за све време док су га извлачили није ни јаукао. Узнемирани лавови су на дну лизали његову крв.

Храбри човек је одмах пренет у мадридску болницу где су му доктори ампутирали леву руку изнад лакта и почели да лече његове 22 ране.

Сада се Јоаким Баранка налази на путу оздрављења. Расположен је ипак јер ће добити пластичну руку а ускоро ће се опет вратити зверима које воли изнад свега.

Прво жели да посети лавицу Теди која је исто тако оперисана у мадридском зоолошком врту да би јој ветеринари извадили метак из шапе. Јоаким у шапи каже да никад осим бича није употребљавао никакво оружје а да му је за руковање њиме довољна десна рука. Благост је основно начело његовог рада са зверима.

КРОЗ ЛЕГЕНДЕ ИРАНА

Веома обимну легендарну историју имали су стари Иранци. Извор за њу налази се у „Зенд-Авести“, али је више позната из дела „Шах-Наме“ које је написао песник Фирдуси (око 933. до око 1021.) узимајући податке из „Зенд-Авесте“.

„Шах-Наме“, што значи „Књига краљева“, Фирдуси је написао по поручбини краља Махмуда, који му је за сваки стих обећао по један златник. Готов спев имао је 60.000 стихова, али му Махмуд исплати за њега само 60.000 сребрњака. Увређен због ове преваре, Фирдуси напусти Махмудову престоницу Гасну и врати се у свој родни крај, у Тулсу, где је и умро у сиромаштву, управо у оно време када се Махмуд показао због свог поступка и послао му заслужених 60.000 златника.

Почетак света

Иранска легендарна историја почиње од стварања света. У почетку су постојала само два бића: први човек, по имену Гајомаретан, и првобитни бик. Они су живели сами, срећни и задовољни, све до онога тренутка када су се зло и добро здружили. Тада је постао садашњи свет, у коме су они наставили да живе, али само 30 година. Нису могли дуже да издрже, па су умрли. После извесног времена од тела бика посталоше разне врсте биљака и животиња. Гајомаретан је пак остао у земљи закопан 40 година, па онда тек из његовог тела изиђоше први човек и прва жена, Машаја и Машајана.

Обоје су уживали наклоност небеских духова па су им они довели ветру и показали им како се њоме служи. Машаја и Машајана су умели да праве гвоздене секире и да се њима користе, па су обарали дрвета и од њих правили колбе. Сви садашњи људи а њих има петнаест врста, потомци су Машаја и Машајане.

Прва владари

Најстарији митски краљ Ирана био је Хаохијанга, оснивач династије Парадата — господар не само људи, већ и демона. И његов наследник Тахмо-урупа такође је владао и надземаљским светом о чему сведочи његов надимак — „де-банд“, „онај који везује демоне“.

Легенда каже да је овај краљ научно људе да гаје домаће животиње, да праве замке за дивље звери, да ткају од вунених нити, и многим другим корисним вештинама.

НАЈНЕПРОХОДНИЈА ЦУНГЛА И НАЈОПАСНИЈЕ ЗМИЈЕ

Бразил који заузима исту површину као и Аустралија — осам милиона квадратних километара, а једва нешто заостаје за САД по пространству, представља државну заједницу у пуном полету и стваралачком замаху. Та највећа романиска држава на свету и једина ваневропска земља у којој се говори португалски броји 60 милиона становника али је за шест одсто њих цивилизација још сасвим непозната и живе у неспитним и непроходним крајевима. Педесет одсто су белци а другу половину представљају црнци, Индијанци, мулати, Јапанци и људи других источњачких народности.

Највећа опасност у бразилској провинци су змије са звончићима каскавел а највећа препрека бржем развоју државе и друштва — 60 одсто неписменог становништва међу којима већину чине сељаци мелези кабоклес. Стога није чудо што у Бразилу гласа само седам до осам милиона људи и жена.

Бразилске власти у последње време улажу велике напоре да прокрче цунглу Мато, највећу и најнепроходнију шуму на свету која се налази на западу земље.

Мато почиње код предграђа Рио и Сао Паоло тако да змије често свијају своја гнезда у дивним баштама и парковима двеју униовских метропола у којима живи по три милиона становника. Ол безбројних врста отровница најопасније су змије са звончићима каскавел, затим озлоглашене јарараке, коралне змије јараракасу, уруту и суруруку. Огромне шкорпије аранха карагуеире покривају црном кадимом исто су тако опасне као и змије, и њихов ујед проузрокује стањне грчвце и повраћања.

Најотровнија од свих змија је корална која хиљадитим делом милиграма свог отрова може да убије голу ба од 30 грама. У ствари још опаснији од ње је каскавел чије је научно име кроталус терификус. Ова змија са звончићима лучи велике количине отрова и један њен ујед при коме избаци грам отрова убија хиљаду голубова! Овај отров напада нервне центре и проузрокује парализу и потпуно слеполу. Против њега дејствује само у 80 одсто случајева нарочита инјекција и то ако се да у року од неколико минута после уједа. Преко 40 одсто,

или више од 10.000 људи годишње, жртве су уједа ове змије.

Колико је крчење цунгле Мато сложен и опасан посао види се по томе што држава продаје хектар шуме за свега 15 крузеирова (око 180 динара). Ова земља не може постати ништа својина све док је онај ко је купи не прокрчи а тада већ земља вреди десет пута више. Да би се искрчило неколико десетина хектара шуме потребно је четири до осам месеци рада а само да би се стигло до тога места потребно је путовати 15 до 20 дана на пирогама и газити три до четири дана по мочварама чија блатњава течност стиже до изнад појаса а загађена је милијардама комараца.

Надомак цунгле Мато живи једно од најстаријих домородачких индијанских племена Чавантес. Прогоњени млађим и снажнијим племенима Чавантеси су се повукли на узвишени прашума. Опкољени и заштићени са свих страна неприступачном прашумом они су потпуно изоловани од других племена и цивилизације. Доброћудни и плашљиви сами себе радо називају Манзос што значи пријатељски и добри. Нежног су здравља и лако добијају туберкулозу од белих људи па их зато избегавају.

Чавантеси су једино урођеничко племе које живи потпуно наго. Цртају шаре по телу и воле да се украшавају птичјим перјем. Окупљају се у алдејас, села која су изграђена од великог палмовог лишћа и хране се претежно рибом коју лови по рекама.

Пустолови бразилског Запада зову се сирингуероси и гаримпеироси. То су обично разни злочинци и ван законски елементи који су пошли да у најсуровијим условима живота потраже своју срећу. Гаримпеироси трагају за дијамантима а угрожени глау и болешћу бери-бери они узалуд месецима траже по токовима дивљих прашумских река драгоцене, блиставе каменчиће. Ништа није лакша судбина ни сирингуероса који из коре дрвета ваде смолу.

ТРАКТОР ЗА РАЗНЕ ПОСЛОВЕ

У СССР је конструисан трактор који служи у исто време за жетву житарица, вађење кромпира, копање

меке земље, затим као генератор и за пумпање воде. Када му се дода део за товар може да послужи и као камион, а мотор од 45 коњских снага вози га брзином од 25 км на час.

Писаћа машина с 276 знакова

Источнонемачко предузеће „Оптима“ израдило је недавно специјалну машину за писање за математичке текстове која има 276 разних цифара, слова и знакова. Машина се уствари састоји од 3 посебне машине типа Оптима-Стандард-М 10 монтираних на заједничко, нарочито конструисано постоље. Све три машине имају заједнички ваљак који клизи по заједничком лежишту и механизам за пребацивање ваљка с једне машине на другу. Клавигура средње машине мало се разликује од обичне: слова латинице, бројке, знаци интерпункције. На левој клавигури налази се готско писмо и мале бројке за показатеље степена, индекса и слични знакови који се пишу изнад или испод нормалног реда. На десној клавигури су слова грчког писма која се употребљавају у математици и сви остали математички знаци. Као што је познато, многи знакови су у разним случајевима различите величине. Због тога, поред целих знакова налазе се на клавигури и њихови саставни делови; користећи се њима могу се добити нови знакови као што су ознаке за интеграле, коренови или заграде свих величина и дужина. На тај начин укупан број знакова износи још много више од 276. Први примерак ове машине израђен је за математички институт виштехничке школе у Илмену-у.

Узбуђиве пусто ловине оних који прокрчују бразилске цунгле — од државе купују шуму по 180 динара хектар а после препродају по десетострукој цени. — Индијанци Чавантеси још једини на свету иду потпуно наги. — Оснивачи бразилског Дивљег Запада зову се сирингуероси и гаримпеироси и трагају за дијамантима и смолом столетних стабала.

САВА

Сава Бохињка не истиче из Бохињског језера. — Највеће дубине Саве. — Сава има више воде од Хоангхоа. — Преисторијска пловидба. — Водне снаге Саве и њихово искоришћавање

НАША НАЈВЕЋА РЕКА

У свим нашим географским уџбеницима пише да је Сава највећа река у Југославији. Затим се обично наводи да она настаје од Саве Долинке и Саве Бохињке, да је у доњем току кривудава и пловна до Сиска (иако Сисак није на Сави него на Купи). То је о њој све! Међутим, многе занимљивости, географски веома значајне, уопште се не помињу. Због тога је наше знање о највећој југословенској реци веома оскудно.

Која река истиче из Бохињског језера?

Сава почиње неких 800 — 900 м узводно од градића Радовљице, од места где се састају Сава Долинка и Сава Бохињка. А где извиру она? — О томе постоје разнолика мишљења, а у неким уџбеницима и погрешно изнете чињенице.

Из Бохињског језера не истиче Сава Бохињка, него река Језерница. Тек од ње и речице Мостнице, која протиче кроз валов Воје, настаје Сава Бохињка. Притока Бохињског језера, Савица, извири у кречњачком одсеку Комарче. Посетиоцима њеног слапа, високог 60 метара, изгледа као да она избија из стене. Међутим, да су се попели уз стрми одсек Комарче са западне стране, доспели би до пећине из које избија Савица. У самој пећини је мали водопад, од свега 2 м, који онемогућава даљи улаз у пећину.

Сава Долинка истиче из Подкоренског језера, које највећи део воде добија од врела Надиже у валову Планице, недалеко од познате смучарске скакаонице. Врело Саве, означено на топографским картама, не може се прихватити, јер се ради о периодском врелу, из којег у доба суша не избија ни кап воде.

Где се налази највећа дубина у Сави?

На саставцима Сава Бохињка има 26,5 м³ воде у секунди, док Сава Долинка располаже са 25,5 м³ воде у секунди. Ту, на самом почетку свог тока, Сава је широка 60 м, а дубока 0,7 — 0,8 м. Лева половина реке има мутну и прљаву воду, која потиче од железара у Јесеницама и Јаворнику, док је десна половина реке бистра од воде Саве Бохињке. Тако, те воде различитих боја, теку до моста код Радовљице, где се потпуно мешају.

У горњем току, узводно од ушћа Крапине, Сава има брз ток чија ширина износи код Крања 100 м, у Литији 130 м, у Радечу 90 м и код Подсуседа 130 м; најужа је у Литијско-кршкој клисури код Прусника — свега 15 — 20 м где је доста опасна за кајакаше. Веће дубине налазе се само у јачим вртлозима.

У доњем току, низводно од ушћа Крапине односно од Подсуседа. Сава тече полако — око 2,5 км на час — и прави многе оштре окуке. Лево и десно од ње су мртваца — речна језера, која је Сава оставила напуштајући то корито. Оне су широке 120 до 200 м а дубоке 6 — 12 м. Судећи по једној аустријској карти из 1793. године, многе мртваца око Саве остале су после тог времена. Познати рај ловаца, сада под заштитом државе, Обедска бара, постала је пре 1793. године.

Дубине Саве зависе од њене ширине и водостаја. При нижим водостајима она је дубока код Загреба до 5 м, код Ругвице 11, Бобовца 13, код Млаке 19, Босанске Градишке 17, Брчког 14, Поповаче 22 (14 км узводно од Сремске Митровице), код Сремске Митровице 18, код Умке 13 и за ушћу 17 метара. Највећа дубина Саве није код планине Мотајице, како сматра већина савских бродара, и не износи 45 него само 11 м. Највећу дубину нашли су помоћу ехолота (апарата који мери дубину помоћу ултразвука) у вртлогу код села Босуца — око 28 м, што приближно одговара висини једне осмоспратнице.

Али, Сава није свуда дубока река. Напротив, од Београда до ушћа Купе постоји на Сави 58 плићака. На неким од њих, пре регулационих радова, дубина је, при нижим водостајима, износила само 70 до 80 см, па су реку тада могла да преице и деца. Плићака могу да се претворе временом у аде — речна острва. Само низводно од ушћа Купе постоји 20 ада са укупном површином од 14,1 кв. км. Међу њима је највећа Циганлија — око 3,3 км². Неке од њих су младе. Прогарска ада постала је пре једног века, а Орлача пре двадесетак година, па је зато нема на неким новим картама.

Невероватно, али истинито!

Ширина Саве износи код Загреба 120 м, код Галдова 110 — 130 м, код Јасеновца 210 м, код Босанске Градишке 160 м, на ушћу Врбаса 290 м, код Шамца 260 м при

средњем водостају а 560 м при вишем водостају, код Сремске Раче 330 м, код Сремске Митровице 250 м, код Шамца 650 — 700 м, око Умке 430 м и на ушћу 275 м. До ушћа Купе њена просечна ширина износи 282 м, и по том мерилу она пада у велике реке.

Међутим, оно што многим изгледа невероватно, јесте количина воде коју Сава даје Дунаву. Она износи просечно 1772 куб. м у секунди. За толику количину воде потребно је 118 вагона-цистерни по 15 м³ запремине или

композиција дугачка око 1,2 км. И то само за воду која протекне у једној секунди! А за воду коју она да Дунаву у току једног дана била би потребна композиција која би око 2,6 пута опасала Земљину лопту око полутара. Зато није никакво чудо, што је Сава водом богатија од многих великих река. Неке од њих учртане су у свим картама света, док од Саве, иако је водом богатија од њих, нема ни трага, као да и не постоји! Поменути само неколико таквих великих река, које су много дужи од Саве, али су зато водом сиромашније.

Дон, велика руска река, два пута је дужи од Саве а слив му има четири пута већу површину, па ипак, он је од Саве тачно два пута сиромашнији водом. Дњепар је готово 2,5 пута дужи од Саве,

док му је слив преко 5 пута већи, али, и поред тога он годишње даје Црном мору три милијарде куб. м воде мање, него што Сава уноси у Дунав. Огромна кинеска река Хоангхо дужа је од Саве преко 5 пута, а слив јој је око 8 пута већи, па ипак у њеном кориту има мање воде: у Жуто море уноси го-

кубних метара воде, а 51 милијарда кубних метара воде испари.

Од каменог до нашег доба

Воде Саве коришћене су најпре за пловидбу. О томе сведочи велики чамец од издубљеног храста, нађен почетком овог века у селу Доњој Долини (низводно од Босанске Градишке), при ископавану сојеничарског насеља. Тај чамец је стар преко 3.000 година и чува се у Земаљском музеју у Сарајеву. Поуздан доказ о преисторијској пловидби по Сави представља и мала камена секира, нађена у преисторијском насељу код села Клакара. Она је направљена од хлормеланита, камена којег има у Шлезвији (у Пољској) и у малоазијској Турској. До њега је свакако воденим путем, рекама, јер су оне тада биле сигурније за кретање људи од густих и непрегледних шума.

Савом су пловили и римски бродови, одржавајући везе између насеља на њеним обалама. Римљани су користили за пловидбу и Љубљаницу, која се у то доба звала Наупонтус, што значи „Лаћоносна“. Касније су по њој пловили Словени, Срби и Хрвати, доцније Аустријанци и Турци. Пловидбу су обављали чамци и дрвене галије на весла и једра. Први пароброд пловидбу је у Саву и доспео до Сиска 1846. године. Данас по њој плове многи наши бродови, који годишње превезу преко 3,6 милиона тона робе (подаци су узети из 1959. године) — највише грађевинског материјала, нафте и жита.

У недалеку будућности биће на Сави 25 хидроелектричних централа уместо садашње две. Оне ће располагати снагом од 745.500 киловата и производити годишње 3.317 милијарди киловат-часова електричне енергије — три пута више него што је износила производња свих електричних централа у нашој земљи пред други светски рат. Тако ће се воде њеног горњег тока користити за производњу енергије, а доњег тока за пловидбу бродова од 1.000 и више тона носивости.

МИТИ И ОТКРИЋЕ

Судбина многих географских открића могла би да послужи а и послужила је — као потка за занимљиве авантуристичке романе. Мало је оних који знају да је Берингов морезу који дели два континента — Азију и Америку — откривен захваљујући у мноме једном миту.

Све је почело с Марком Полом. Описујући своје путовање дуж обала јужне Кине, По-

ло је написао следеће: „Ако се, оставивши луку Зајтум, плови на запад и нешто на југозапад 1500 миља, може се стићи до залива Хејнан; дужина тога залива равна је два месеца пловидбе, ако се по њему плови на север... Источна страна тога залива заплускује обале провинције Манзи, а другој се приближавају провинције Анија и Толман. Овај залив је толико велик и толико људи тамо живи да он изгледа као засебан свет“.

Тако је писао Марко Поло. Велики путник и морепловац није ни слутио колико ће далеко одвести касније тумаче његових текстова ове шкрте реченице без много узajамне везе. Истраживачи, разбијајући главу над текстом Марка Пола, дошли су до закључка да је Толман који он помиње уствари Камчатка, а Анија — Сахалин и Курилска острва. Засебан свет није могао бити ништа друго до — Америка.

Крајем XVI века на географским картама појавио се нов, Анијански морезу. Не знајући још тачно стварно стање ствари, средњовековни картографи одвојили су њиме азијски и амерички континент. Због чега? Зато што је то највише одговарало страшној жељи тадашњих истраживача и морепловаца да се нађу северноисточни и северозападни пролази у Тихи океан.

Тако се готово пола века пре Беринга родио картографски мит о морезу између два континента. Тај мит навео је руског цара Петра I на мисао да провери ову „напогледну хипотезу“. У наредби о камчатској експеди-

цији коју је имао да предводи Беринг, Петар I је написао: „Сетио сам се ових дана онога о чему сам још давно мислио а што инсам могао предузети због других послова, то јест о путу кроз Ледено море у Кину и Индију. На овој морској карти означен је пут назван Анијан, учртан не без основа...“

Занимљиво је да је Берингова експедиција открила Берингов морезу на оном месту где су га картографи, ослањајући се искључиво на проверене речи Марка Пола, учртали „на невидљиво“.

АНЕГДОТЕ

ГЛАДНИ ФИЛОЗОФ

Диоген је био гладан и без новца. Шетајући празног стомака срео је неког богатог познаника и затражио од њега неколико новчића. Али, овај се нешто дуго премишљао.

Диогену је најзад досадило па рече: — Шта оклеваш толико? Тај новац ми је потребан за ручак а не за мој погреб.

УЛАЗ ЗАБРАЊЕН

Неки Атињанин који у животу није баш увек ишао правим путем поставио је једног дана на улазу у кућу таблу с натписом:

„Злим људима улаз најстроже забрањен“.

Наишавши поред његове куће Диоген је застао и кад је прочитао таблу довикнуо је човеку:

— Тако ти свих богова, реци ми како онда ти сам улазиш у своју кућу?

ДИОГЕН И МИШ

Диоген, који је опет имао један од својих рђавих дана, лежао је у сенци неке куће и размишљао о томе зашто води аскетски живот. Био је уз то гладан, желео је да нешто добро поједе, а имао је само комад сувог, бајатог хлеба.

У то из једне рупе у зиду истрча миш и стаде да грицка хлеб...

Диоген тада скочи, опет добро расположен, и довикну једном пролазнику: — Требао би сви ми да се стидимо кад се жалимо на оно што једном малом мишу причинљава толико радости...!

Aмерички грађини Спартанбург у Јужној Каролини био је свету непознат све док пре неколико дана нису депеше Асошиетед-преса обавестиле јавност о ретком јунаштву једне мајке која је скочила у јаму пуну змија да би спасла свога синчића од сигурне смрти.

бодно игра али да се не приближава тој сумњивој рупи. Дечак овога пута није могао да одоли искушењу — прилегао је на ивицу тог тајанственог забрањеног света. У дну јаме, дубоке око два метра, вода се загушила од гомиле лишћа у распадању. Доналд се питао зашто му

дохвати бубу дечак се оклизуо и сручио у рупу. Влажна земља и вода ублажиле су пад а заплашено дете почело је да вришти из свег гласа. Покушао је да стане на ноге али је чуо тихо шиштање праћено вијугавим кретањем неког влажног и танког тела. Поред велике змије праћале су се друге две нешто мање.

Мати је чула врисак и дотрчала из безумљена од страха са својим мужем и зетом до ивице јаме. Пренерзала се од призора који је угледала.

Без оклевања мати је муњевито скочила у јаму. Шцепала је сина, стресла са њега змије и снажним трзајем избацила га из јаме. Отац јој је пружио руке и извукао и њу из рупе.

И мати и дечак су одмах пребачени болничким колима до најближе амбуланте где је утврђено да су змије ујеле и дечака и мајку али нису пробиле гуму Доналдових чакшира нити њене ћонове.

Мајка

Трогодишњи Доналд Вилијамс се играо у башти својих родитеља. Заузети у кући они нису обраћали пажњу на њега. А малишан је стигао до ограде баште, провукао се кроз њу и с друге стране угледао једно старо буре и јаму пуну меке земље поред њега. Родитељи су му увек говорили да се сло-

мати брани да се игра ту кад има пуно зеленкасто-златастих, сјајних буба. Највећу од њих покушао је да дохвати ручицом а кад није успео пружио је штап за њом. Инсект се прво попео на граници а затим склизнуо и изгубио се у дну тајанствене јаме. Покушавајући упорно да

РОБЕСИЈЕРОВ НЕСУЂЕ И ЕПИТАФ

Пошто је гиљотиниран Робеспјер, човек који је неправдано послао у смрт многе људе, један новинар је предложио да се на његов гроб стави следећи епитаф: „Пролазнице, не оплакуј моју судбину.

Да сам жив, ти не би био у животу!“

ПОЗНАВААЦ МУЗИКЕ

Сретну се два познаника на улици и један запита другог:

— Знаш ли колико је симфонија написао Бетовен?

Пошто је дубоко промислио, упитани одлучно рече:

— Три: „Еројку“, „Пасторалну“ и „Девету“.

НЕОБИЧНА САДРЖИНА ПОШТАНСКИХ ПАКЕТА

Централна пошта у Чикагу недавно је имала јавну продају пакета чији се адресанти и адресати нису могли пронаћи. Приликом распакивања нађени су предмети које нико не би очекивао. Поменућемо само три најзанимљивија: једну венчану хаљину, једно гњурачко одело и један мртвачки сандук.

КАПСУЛЕ ЗА ИСПАШУ

У преријама државе Вијетнамске више се не користи старо или „старомодно“ вештачко ђубре за добијање што бујније траве. Употреба се „супер ђубриво“ које се не растура по земљи, већ се овде-онде налази у кеп сулама од пластичне масе из којих годинама зрачи извесна снага која утиче на добијање бујније траве.

ЗА ЈЕДНУ ДЕЦЕНИЈУ

Према прорачунима комесаријата за атомску енергију у Француској ће већ за једну деценију атомска енергија бити главни извор електричне енергије која ће бити јевтинија од ове што се добија помоћу угља и воде. Поред атомске енергије у следећим годинама ће се у све већој мери користити из богатих лежишта у Сахари земни плин који ће далеководима положеним у Средозмном море бити транспортован до француске обале.

ПОПУТ БРАЗИЛА

По гледу на Бразил, и у Пакистану се гради нова престоница. Овај нови град, који ће се звати Исламбад, подиже се ујурбано већ неколико месеци у три смене на Потвар платоу код Равалпиндија. Кроз пет година град ће добити своје прве контуре на површини од 240 квадратних километара. Кад буде готов, Карачи ће престати да буде главни град Пакистана.

ЗБОГ ДИМА

До недавно поштари у држави Њу Џерси, у Сједињеним Државама, нису смели да пуше на лулу. До ове забране је дошло после тужбе неког грађанина који је тврдио да дим из луле поштара Симона Гуткина утиче да његов пас постане нервозан. Директор дирекције пошта ове државе је ипак сада одобрио да поштари пуше на лулу, али је препоручено Симону Гуткину да мање дими из луле када пролази поред „нервозног“ пса.

ГДЕ ЋЕ ДА СЕДЕ ЦАРИНИЦИ?

Пре кратког времена један енглески конзервативни посланик поставио је у скупуштини следеће питање: „Где год станем, чујем да се говори о тунелу или о мосту између Енглеске и Француске. Замисао је одлична. Али ко ће да ми одговори, где ће се налазити цариници и остала административна пискарала? Ако ћете их сместити на уласку у тунел, ја ћу увек радије путовати бродом, јер немам намеру да губим време!“

Према приближним прорачунима, тунел за возила између Француске и Енглеске коштао би око 2 милијарде нових франака. Тунел за возила и железницу 2,780 милиона, а мост за аутомобилски саобраћај коштао би око 2,500 милиона нових франака.

УВОЗ КРОКОДИЛА У ЕНГЛЕСКУ

Познато је да Енглези воле животиње. Највећа љубав дуго су им били пси, али изгледа да се нешто изменило, јер су се Енглези заинтересовали за крокодиле. За шест недеља продато их је близу 300, али не великих, већ малих до 20 сантиметара. Шта ће радити с њима кад достигну четири метра?

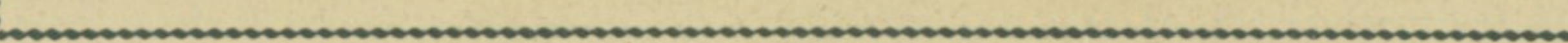
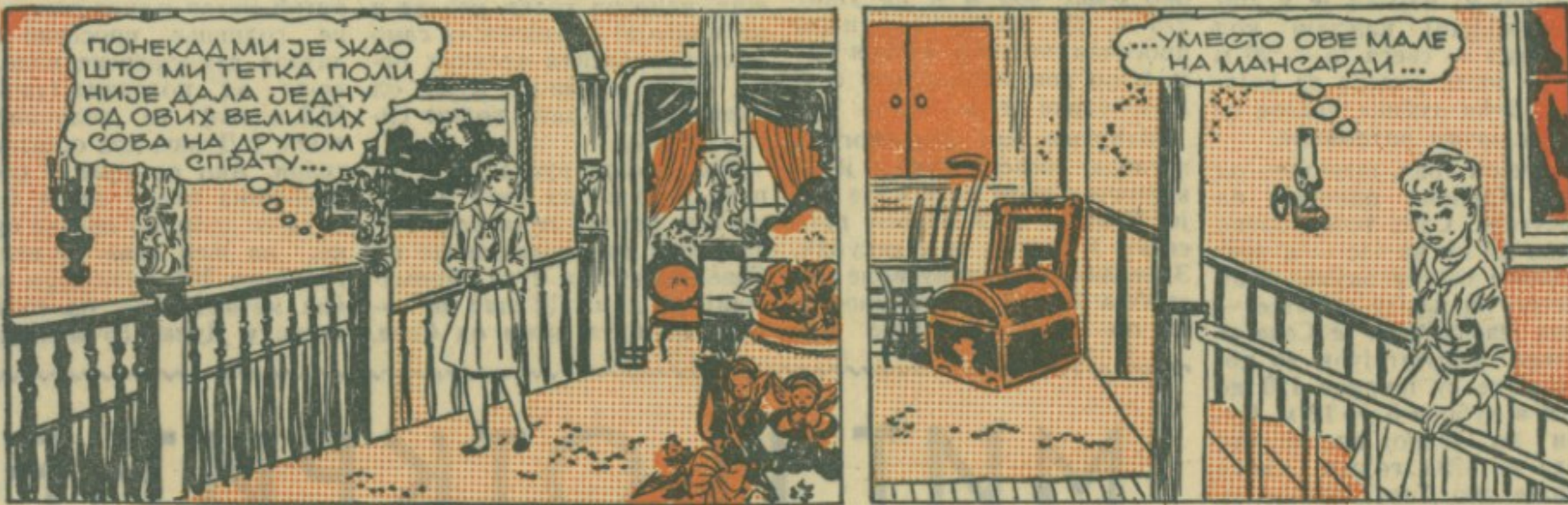
НАЈБРЖИ ТОПИАЦ СНЕГА

Као код нас, тако се и у Канади снег сакупља по улицама и односи ван града. У Канади има много више снега но у Југославији, зато су у вароши Утремуно прибегли решењу овог проблема на специјалан начин. При дну велике јаме начињена је машина која се загрева природним гасом. У граду чистачи сакупљају снег и товаре га на камионе које исто варају на ивици јаме. Снег пада на истурене делове машине која га топи брзином од 127.000 килограма у мину.

НЕВЕРОВАТНО

Многи учитељи у индијској држави Раџастан нису ове године примили своју октобарску плату. Разлог није празна благајна већ један пас који је појео све спискове.

WALT DISNEY'S Полијана

Читање из облака

Сваке седмице, са више од 400 места на Земљиној кугли, полећу у небо балони-сонде који вуку за собом читаве мале лабораторије. Ако дувају повољне ваздушне струје, прећи ће висину од 25 км на којој плаветнило постаје љубичасто а звезде се увек виде. Истовремено и без прекида метеоролошки бродови се крећу по пучини Атлантика околу девет назначених географских тачака. Свака је означена са по једним словом азбуке. Ова места не користе ни географи ни биолози. Изабрана су искључиво по једном мерилу: налазе се у областима у којима се образују буре. Балони-сонде на небу и метеоролошки бродови на Земљи, имају задатак да продру у тајну стварања облака. Наша атмосфера садржи 13.000 милијарди тона воде. По светлом и топлим небу стално плоче милиони тона ситних кристала, нарочито кристала соли пуних водене паре. Метеоролози са бродова испитују са времена на време састав воденог испарења које се налази у магли, а

На висини од 10.000 метара плоче такозвани бели „цируси“, развучени као паралелни прамени. Из њих, земљорадници „читају“ да ће бити кише кроз 12 и најдаље кроз 24 сата. Много ниже распрострању се облаци као нека велика копрена. Они се шире у виду дебелог покривача и изгледа као да прете, али не доносе увек кишу. Њих називамо кумулониimbusи. Постоје и кумулиси, стратуси и многи други.

Али, за предвиђање времена ваља познавати правац и брзину ветрова као и значење боје облака. Ово искуство, стицано од пре наше ере, стално се преноси. Један Римљанин из северне Африке, Касијанус Басус, рекао је 400 година пре наше ере „да ће бити кише ако се сунце рађа кроз ружичасте облаке који постају тамнији“, и то правило вреди и данас.

Савремени метеоролози не одбацују стара искуства па макар долазила из антике. Они добро знају колико је векова морало да прође да се стекну сићушни али оштроумни закључци који су били претходница науке. Она сама врло је млада. Прво телеграфско метеоролошко обавештење послато је 1863. године, кад је астроном Верјеје утврдио да је бура, која је потопила француске бродове у Кримском рату, дошла са Атлантика а не са Црног мора. Тада се први пут озбиљно схватила потреба за обавештењем о астрономским променама на дужим одстојањима. Бергерон је открио важност ледених кристала у облацима јер су од значаја за промену водене паре у кишу. Без тих кристала постојао би само хиљадици део могућности да се кишне капи згусну и прикупе.

Данас и поред тога што предвиђања времена нису са вршена без њих не можемо. Веревање у метеоролошка предвиђања далеко је веће не пре последњег рата. Наука се за овај рад служи електронским машинама које обављају до 5.000 операција у секунди. Она постепено осваја доскора нерешиве загонетке тако да се од срцања прешло на све течније „читање“ времена из облака.

ВЕЛИКИ ПРОЈЕКТИ У ЕВРОПИ

Испод највећег врха у Европи, Мон Блана, пробија се нови аутопут који треба да скрати пут на релацији Париз—Фиренца за 300 километара. Радови се одвијају интензивно и у идућој години тунел ће бити завршен. Увелико се разматра и могућност прокопавања канала испод Ламанша, дугог 47 километара који би омогућио стално саобраћање електричне железнице са 100 возила на сат. Трошкови градње износили би 100 милиона фунти а радови би започели крајем идуће године.

Поред ових, у Европи се гради још неколико великих објеката. У Холандији је начињен пројекат о изградњи 700 километара дугог насипа који би у облику лука затварао обалу Холандије према Северном мору. Овај насип не само да би омогућио исушивање великих површина, него би обезбедио и аутомобилски саобраћај. Индустриска подручја Ротердама, Амстердама и Утрехта била би повезана dobrим путевима.

Планом се предвиђа изградња још два насипа: првог истуреног и другог у унутрашњости земље. Трошкови око првог процењени су на 450 милиона немачких марака.

У Јужној Француској се на подручју Роне подиже највећа брана у Европи, која ће омогућити производњу 15 милијарди киловатчасова електричне енергије за индустри-

јализацију овог подручја. Извршиће се и регулација саме Роне као и подизање канала између Мондрагона и Донцера.

Западна Немачка предвиђа изградњу канала који би повезивао Либек са Хамбургом и јужним крајевима Немачке. Канал би од Лауенбурга на Елби ишао до Фалерслебена на каналу који протиче средином Немачке. Тиме би се завршила изградња мреже пловних канала и река у Немачкој и повезивање свих делова Немачке речним саобраћајницама.

Велика Британија остварује обиман план изградње атомских електричних централа које у блиској будућности треба да обезбеде земљи највећи део електричне енергије. Прва се гради на северној обали Шкотске и до краја ове године она ће почети да производи електричну енергију.

На основу прорачуна ова централа треба за две године да произведе 1,5 милион киловата, у 1966. ће давати већ четвртину, док ће 1975. стварати половину електричне енергије произведене у Великој Британији.

Стручњаци предвиђају да ће енергија произведена у атомским централама бити јевтинија од ове коју сада добијамо из електрана. Централе неће производити само енергију него и радиоактивне изумрудице, што ће такође утицати на снижење цене електричне енергије.

АУТОМАТИЗАЦИЈА БЕЗБЕДНОСТИ У ВАЗДУХУ

У Штокхолму су стручњаци за безбедност ваздушног саобраћаја недавно разматрали мере како би се избегли судари међу авионима. Пошто све чешће долази до судара у ваздушном простору око ве-

ликих аеродрома, предвиђа се да електронске рачунске машине, које ће се поставити на свим великим аеродромима, убудуће обезбеђују несметан лет авиона на одређеним линијама.

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ ДОБРО АФРИКУ?

Питања:

1. Од ова три велика алжирска града један се не налази на мору: Оран, Мостагнем или Константина?
2. Град Диего-Суарез се налази: у Анголи, на Мадагаскару, на сомалијској обали?
3. Престоница Кеније је: Најроби, Картум, Занзибар?
4. Град Томбуку се налази у: Конгу, Нигерији, Убанги?
5. Да бисте право отишли из Каира до Дакара ићи ћете ка: југу, северозападу, југозападу?
6. Рио д'Оро припада: Шпанији, Португалији, Француској?
7. Архипелаг Коморес се налази: у Индијском или у Атлантском океану?
8. Масив Хогар се налази: у Мавританији, Сахари, Нигерији?
9. Престоница Марока је: Рабат, Марокеш, Казабланка?
10. Језеро Чад се налази: северно или јужно од Екватора?

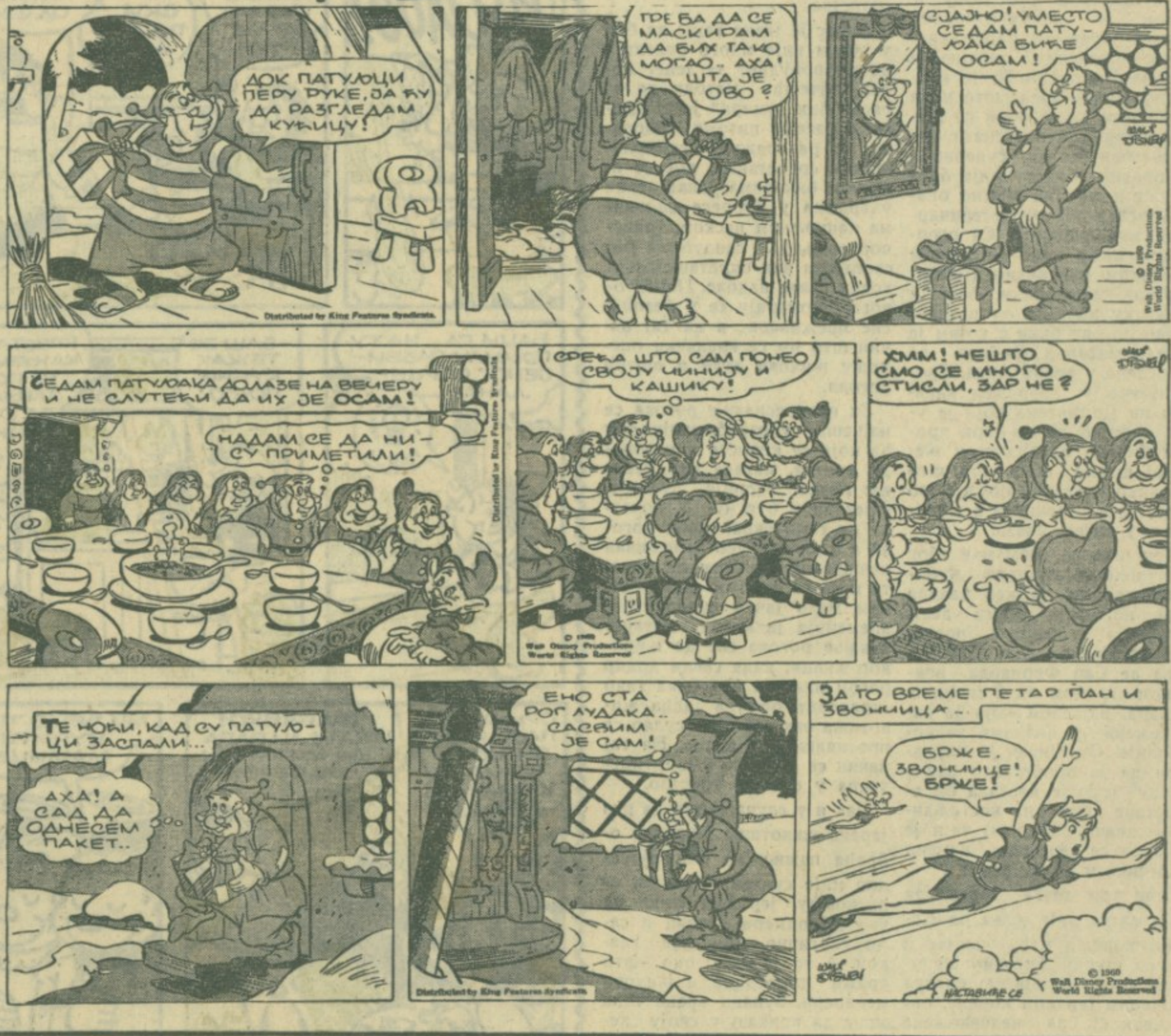
Одговори:

- 1) Константин. 2) На Мадагаскару. 3) Најроби. 4) У Нигерији. 5) Ка југозападу. 6) Шпанији. 7) У Индијском океану. 8) У Сахари. 9) Рабат. 10) На северу од Екватора.

Музика ушиче на раси биљака

После две године стрљивих истраживања директор Ботаничког института универзитета у Андјаји професор Т. С. Н. Синг, дошао је до сазнања да блага музика када се емитује преко гласноговорника у пољима може да удвостручи жетву. Научник тврди да су биљке врло осетљиве на звуке музике и да много брже расту када се изложе том благотворном дејству. Он чак иде тако далеко и сматра да ће Индија решити проблем исхране ако се на време припреми музика која утиче на раст биљака. Ето новог поља за композиторе.

Disney Новогодишња прича Пешра Пана

ПОДВАЛЕ И БЛЕФОВИ КОРИДЕ

доцима. То је врло важно за опсеивање јер се сматра да је мајсториа матадора у годико већа уколико он на срће сасвим близу.

Само захваљујући оваквим триковима популарност борбе с биковима је сачувана а цене места у аренама су још баснословне, од 1.000 до 10 хиљада динара. За убијање једног бика тореадор добија огроман хонорар, од милион до 4 милиона динара, и стога није чудо што су славни тореадори као Доминген и Ордонез за свега неколико година постали милионери.

Док захваљујући подвалама истакнути тореадори згрћу огромна богатства, у аренама страдају само почетници и они који немају материјалних средстава нити веза да режирају велику цену кориде.

Последњи прави и велики борец међу славним матадорима био је Манолета који је погинуо 1947. године. Од тада менаџери више не дозвољавају организаторима приредби да сами бирају бикове већ тај посао обављају они заједно са својим газдама. Није потребно подвући да зато најљуби бикови данас више и немају приступ у арене.

Сурова и нехумана борба с биком пред гомилом која кличе у делиријуму, осуђена је на пропаст. Чак и у Шпанији, отаџбини кориде, срце народа — омладина и радници окрећу главу од ње. Људи недељом радије одлазе на фудбалске стадионе јер је фудбал освојио и срца некадашњих љубитеља кориде. Реал Мадрид и ФК Барселона постали су њихови нови матадори.

Мало се зна... мало се пише...

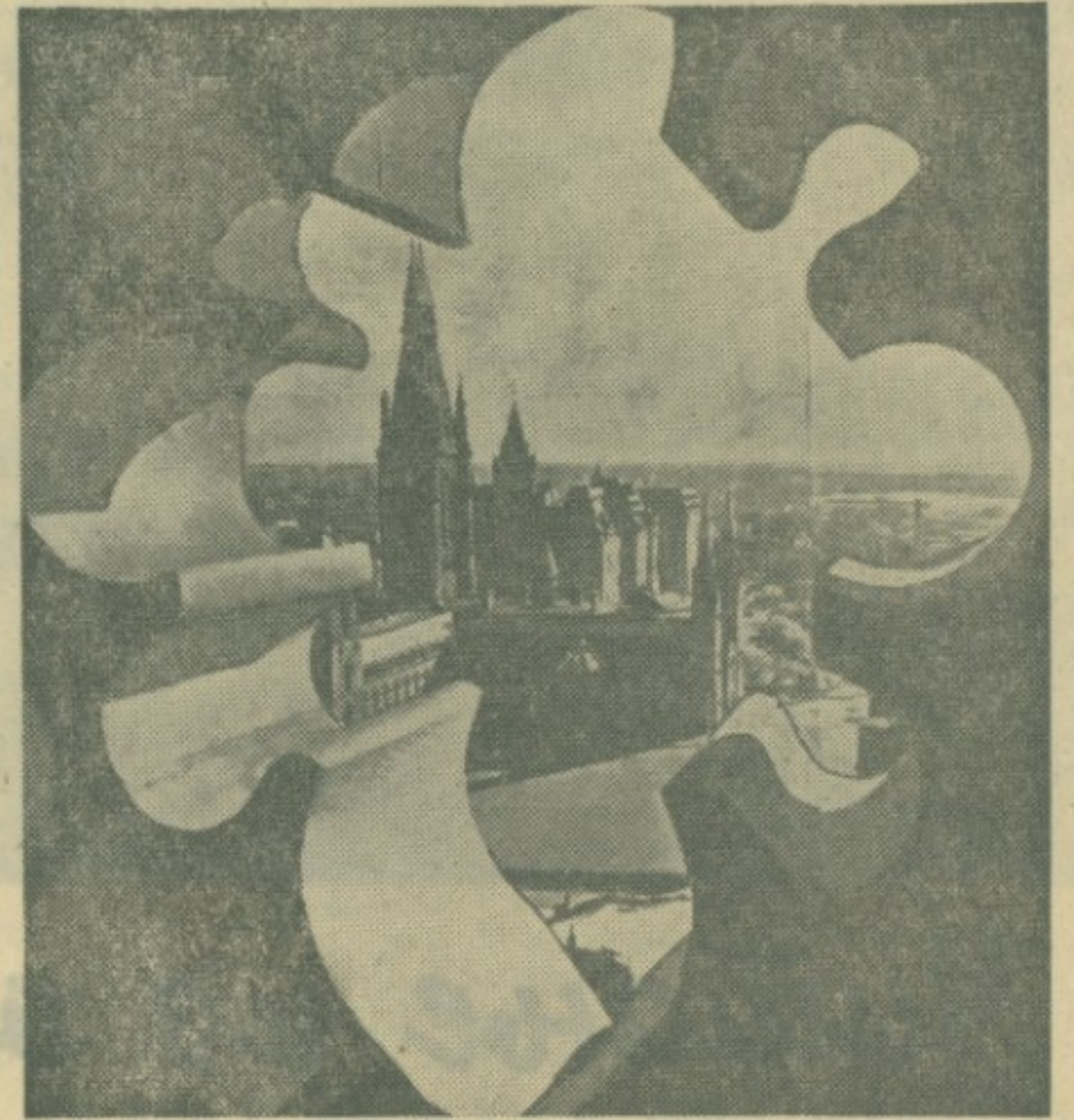
Канади се најмање говори, најмање пише и — најмање зна. Не само у нашој земљи већ и у другим деловима света. За то имају „заслуга“ и сами Канађани који живе доста повучено. Мало је чак и њих који знају да је, по пространству, Канада друга држава у свету. Њена површина износи 9.960.555 квадратних километара. Још је мање познато да су 5 и по милиона њих пореклом Французи а 7 милиона Енглези. Ову огромну земљу насељава свега 16 милиона становника.

У Заливу гусака, на Лабрадору, жива се спушта до 94 степена испод нуле. Два часа вожње млазним авионом одвешће вас у један од главних градова Монреал, са милионским становништвом, који представља срце канадске цивилизације, а за још 8 часова вожње млазњакотом стићи ћете, рецимо, у Ванкувер где пржи сунце Пацифика.

Канада је релативно млада земља. Њој је тек 426 година. Открио је Жак Картије, 1534. када се искрцао у Гаспеу. Париским уговором од 1763. Французи су је уступили Енглезима. У данашњој провинцији Квибек, која се раније звала Нова Француска, живело је 1763. свега 70 хиљада Француза а данас их има око 4 милиона. Енглеза је тада било свега 8.000, а сада их има преко 7 милиона.

Велика је разлика између живота у САД и у Канади. Док градове у првој одликује ужурбаност, врева и бука, живот у канадским варошима је сасвим смирен. Канадски ритам уопште не може да се упореди са америчким. Ако се не рачунају часови док су радње отворене, пред вече, кад у трговинама и канцеларијама нема људи, живот градских улица је сасвим тих. Отуда велика разлика и

у начину живота њихових грађана. Канађанин не пати од нервозе и немања времена као Американац. У њиховим кућама има доста заосталих патријархалних обичаја, од којих су најкарактеристичније посете, оно што бисмо ми назвали „одлажење у госте“ и Европљанин који после Сједињених Држава отпутује у Канаду, не може да се начуди да су обе ове велике земље чланице истог континента.

Бикови са дрвеним роговима и јаросне животиње које се умирјују дрогама. Доминген и Ордонез, Хемингвејев штићеник, обичне варалице. Магароди који то нису и плашљиви тореадори који сами бирају своје жртве, премлаћују их цаконима песком да би им ушли страх и оперишу им рогове да би их преобразили у доброћудне преживаре. Крај легенде.

Љубитељи борби с биковима са разочарањем су разочарали истину о славном матадору Луису Мигуелу Домингену. У јулском броју мадридског часописа АБЦ њихов идол је опужен за кукавичлук и подваду. У дугом и документованом чланку један од најистакнутијих шпанских одгајивача бикова Пинохермозо је пребрао јунаку арене што нема храбрости да се бори са животињама у пуној снази већ су његови рогати супарници по правилу бикови чија борбеност и љутина знатно опадају услед разних ветеринарских манипулација. Са огорчењем каже како је једном приликом изненадио Домингеновог помоћника баш у тренутку када је он поткресивао рогове бика с којим је славни матадор требало да се огледа у арени Арла. Своју опужбу завршава нападом на Домингена који је увек одбијао да се бори против бикова одгајених у његовој штали због тога што су њихово главно оружје, рогови, увек нетакнути а животиње у пуној снази.

Тек што се узбуђење због овог напада стигло љубитеље кориде је као хладан туш погодила друга вест. Полиција је казнила познатог одгајивача Антонија Переза де Сан Фернандо новчаном глобом од 2 милиона динара, највећом која је забележена у анализама тауроманхије. Одгајивач је окривљен да је прибегавао „афеитида“ (реч је настала од афеитаре што на кастиљанском значи обријати) чији је циљ да се вештачки измени величина и облик рогова.

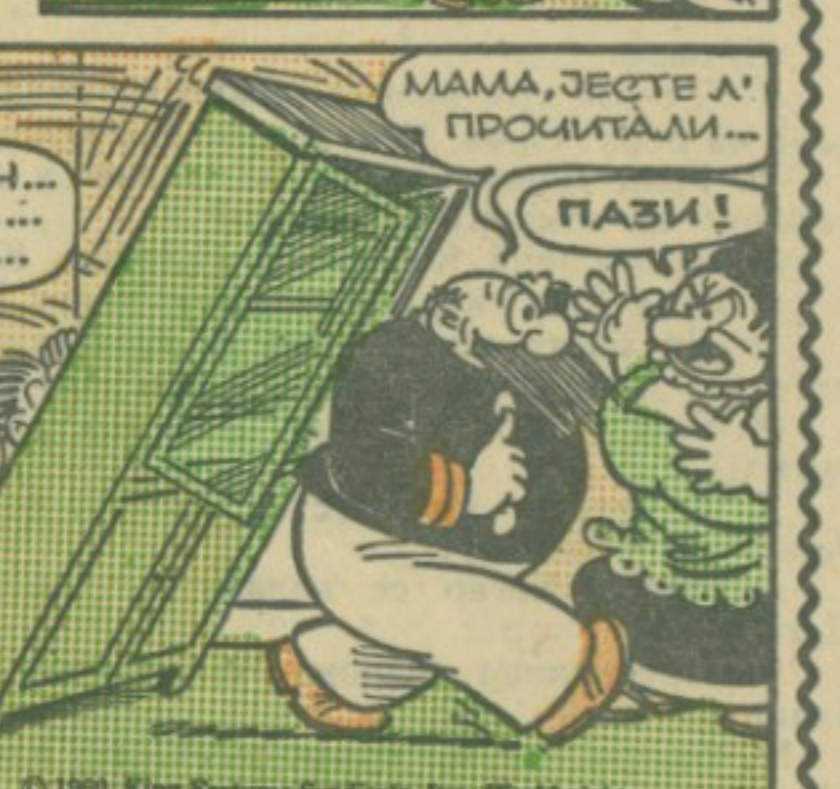
Још три друга тореадора чија слава није мња од Домингенове, а међу њима и његов шурак Антонио Ордонез кога Хемингвеј сматра највећим јунаком кориде, опужени су за недозвољене „операције“ — да би се стишала борбена снага бикова и умањила опасност.

Стручњаци за борбе с биковима сматрају да се на прсте могу набројати поштене кориде после рата. Мада су све подвале обелодањене тек пре седам година када је познати тореадор Антонио Биевнида изнео пред јавност све шта је видео и доживео на кулиса арене, и мада је полиција тада забранила ове „неспортске“ трикове, стање се није нимало изменило. Разлика је само у томе што су се техника камуфлирања борби и ублажавања оштрине рогова усавршили до мајсторства.

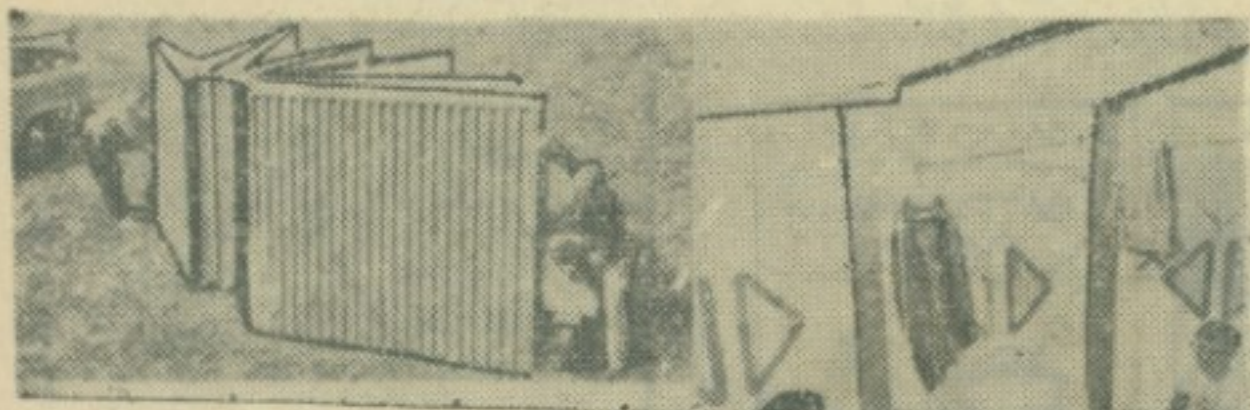
Данас је јавна тајна да бик у арени није много опаснији од доброћудног теглећег вола. Најчешћи методи да се расни бик „умири“ јесу: дроге, а сасвим питоме животиње се раздражују стимулацијом средствима, док се опасним биковима улива страх ударцима у бубреге цаконима напуњеним песком, транспортовањем у сандуцима без светлости или окретањем њихових глава надолу. Поред овога претварају се у безопасне преживаре и на тај начин што им се зналачки оперишу њихови дуги и оштри рогови.

За поткресивање рогова се најчешће употребљавају оруђа која се користе и у обради дрвета, метала или камена: разне турпије, тестере, фрезери и бургије. У почетку су само скраћивани рогови а одсечени део замењиван начињеним шиљком од дрвета који се одломи при сваком мало јачем судару. Савремена је метода поткресивање рогова све до њиховог живца: када сваки додир рогом изазива код бика тако страховит бол да јадна животиња чак избегава судар са противником у арени. На тај начин се обрачун с њом претвара у обично убиство.

Чак и у случајевима да разјарена животиња више не обраћа пажњу на бол тореадор није суочен с неком опасношћу, јер бик више не уме да одмери ударац и само хаотично замахује главом. А то је баш оно што траже тореадори и њихови менаџери. Јунаци арене тада могу да приказују своју „вештину“ из непосредне близине и да изводе разне параде од којих застаје дах гле-

Зам знаште?

КАМП-КУЋА СЕ СЛОЖИ КАО ХАРМОНИКА

Камп-кућица од алуминијума која је била изложена на сајму у Индијанополису, у САД, може да се склопи као хармоника и онда није већа од обичне приколице. Кад се развуче у њој има 6 лежаја и пољска дневна соба са кровом. У „зиду“ су

уграђени орманчићи, столови и клупе. Лежаји се могу оделити заклонама.

ВИСОК КРВНИ ПРИТИСАК ЖИВОТИЊА

Једна истраживачка група при међународној здравственој организацији установила је да жирафе и њурано веома често болују од високог крвног притиска, а код папагаја и кокошака је пронађена ар-

териосклероза. Пошто се претпоставља да код животиња могу да наступе обољења крвних судова као и код човека, предвиђају се и даља испитивања у том правцу. Утврђивањем обољења код животиња истих као и код човека у многоме ће се олакшати даља испитивања појединих болести и тражење узрока и одговарајућих лекова.

Старији него што се претпостављало

„Вечити град“ — Рим је најмање 700 година старији него што су досада претпостављали историчари. Досад је 753. година пре наше ере узимана као година настанка Рима, а последња археолошка ископавања су показала да су још пре 1400 година пре наше ере на обалама Тибра и његовим острвима живели људи. Шведски археолог Ајнар Гјерштат и професор Антонио Колина дошли су до овог закључка после ископавања под зидинама средњовековне цркве светог Хомобонуса.

НОВИ ПОДВОДНИ ЗВУЧНИ АПАРАТИ

У Сједињеним Државама испробан је нов подводни звучни уређај који је у стању да на принципу одјека открије објект удаљен 50 километара. Испитивања су показала да предмет може бити пронађен и на 115 километара удаљености.

Самопослуга у врту

Поред самопослуге у трговинама једна цвећарска фирма у граду Тријери у Немачкој завела је самопослужива-

ње у својим вртovima. Посетиоци сами одабирају цвеће а табле постављене у врту олакшавају им избор. Поред цветова посетиоци могу да купе и целе саксије са разноврсним цвећем. Због тога су у овој необичној „самопослужив“ корпе замењене колоницама док се плаћене врши на излазу из врта.

„Спутник у хирургији“

Пре нешто више од годину дана совјетска индустрија је на изложби у Њујорку приказала универзални апарат за зашивање крвних судова и нерва, производ лењинградске фирме „Красногардејак“ Њујоршки лекари су се веома заинтересовали за овај уређај и назвали га „спутник у хирургији“.

Многим америчким медицинским установама испоручени су већ први овакви уређаји који потпуно механички зашивају цели рез начињен при операцији.

Супер хотел у Лондону

Недалеко од Викторија станице у Лондону почетком идуче године биће свечано отворен најмодернији хотел у Великој Британији. Осамнаестоспратна кула-хотел је највиши угоститељски објект у граду. Поред осталог он располаже са 320 соба које имају сав конфор и телевизијске пријемнике.

НОСАЧИ АВИОНА ЗА САРДИНЕ

Бродови творнице, који прерађују улова у току самог лова, нису нова појава. Њих је имао Совјетски Савез већ после првог светског рата кад су рибари ловили и пре-

рађивали харинге у Балтичком мору. У исто време Американци су ловили лососе на обалама Аљаске и прерађивали их у истим бродовима. Један Енглеz је недавно упутио адмиралитету своје земље предлог да се носачи авиона који више нису савремени претворе у радионице сардина. Сваки носач би могао у својој утроби да прими товар колико износи пет обичних бродова. Један брод творница на простору од 50 квадратних миља могао би да преради 27.000 тона рибе за годину дана.

Од пре 437 година

На једној уметничкој аукцији у Лондону је недавно продато оружје и ратна опрема стара неколико столећа. Ту је била и опрема коју су Турци употребљавали 1523. године приликом освајања Родоса. Досада се ово налазило у Метрополитен музеју у Њујорку. Према мишљењу стручњака на овој распродаји су сакупљене највеће драгоцености у оружју и ратној опреми по чему је ова аукција била најзначајнија у свету.

За забаву

Неки зубни лекар у Марсеју инсталирао је у својој чекаоници електрични апарат за бријање. Пацијенти, док чекају на ред, могу бесплатно да се послуже апаратом.

Радар за слепе

У последњем Салону за радиофонију у Лондону био је изложен први примерак

радар апарата названог „Сондар“, који емитује звуке чим се на одстојању од шест метара укаже нека препрека. Сондар функционише на батерију или акумулатор од 9 до 12 волти, личи на овећу цепну лампу и има гласноговорник са трубом.

Услед претеране употребе

Велике количине витамина А могу да изазову оспе на

кожи, отицање јетре, губитак апетита и друге нелагодности у организму — пише „Журнал америчког удружења за медицину“. Велике дозе витамина Д могу негативне да утичу на желудац и црева. Указујући на штетност претеране употребе витамина, часопис препоручује да се потребне количине ових витамина одмеравају кроз разноврсну храну а да се гутање витаминских пилула смањи и сведе на оправдану меру.

Покретни „чистач“ неба

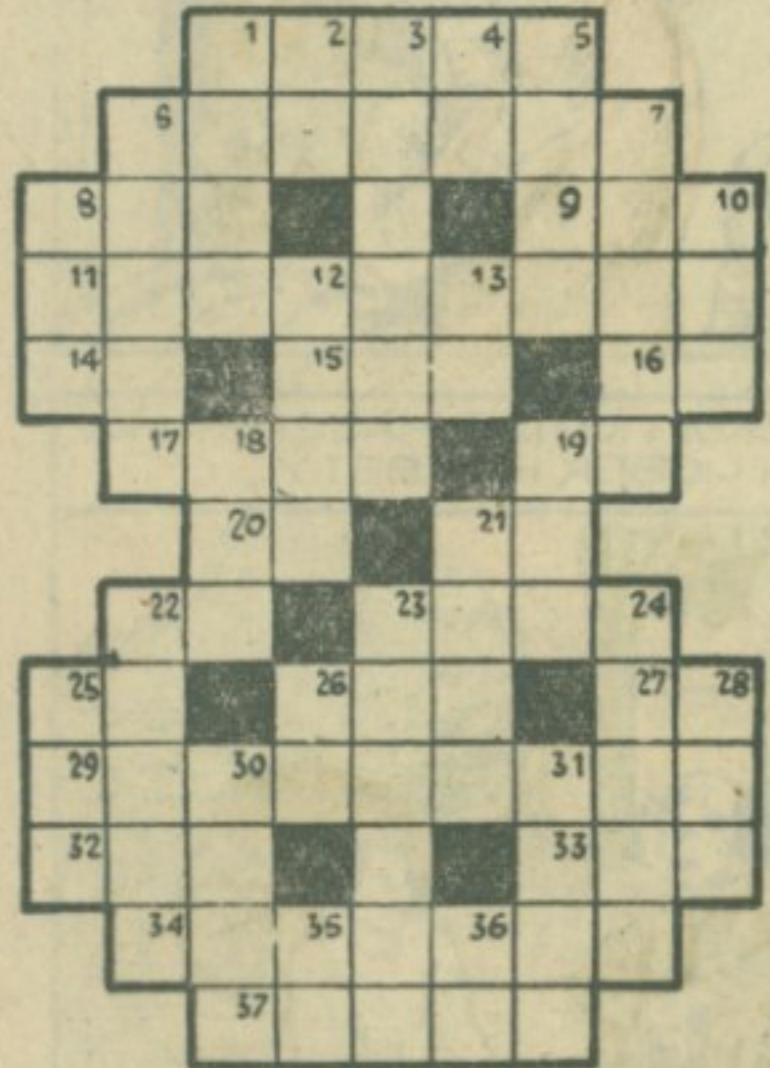
„Молер“ тенк-амфибија је најновије одбрамбено оружје америчке војске против ракета малог домета и младих ловачких авиона. Његови уређаји прате више пилева истовремено и избацују ракете из било које пози-

ције, свеједно да ли се покрећу или мирују. „Молер“ има свој сопствени радарски систем, контролне уређаје за испаливање ракета и резерве горива, а њиме управља само један човек.

Водоравно: 1) стари назив Љубљане; 6) вештачки дотерана коса; 8) сат, час; 9) врста папагаја; 11) најпопуларнији француски филмски комичар; 14) немачки предлог; 15) град у Израелу; 16) химички знак за нобелијум; 17) историјско место у Апулији; 19) лична заменица; 20) истурени део копна у море; 21) упитна заменица; 22) два сугласника; 23) веће узвишење; 25) предлог; 26) црногорско коло; 27) река у Италији; 29) старогрчки научник, први научно обим Земље; 32) страна; 33) дуг временски период; 34) острво у Средоземном мору; 37) врста птице.

Усправно: 1) државна благајна; 2) лична заменица; 3) обележје; 4) два слова; 5) град у Румунији; 6) име глумца Синатре; 7) борилиште; 8) главни град совјетске аутономне републике Башкирије; 10) телефонски позив; 12) град у Француској; 13) предлог; 18) град у Француској; 19) халогени хемијски елемент; 21) трчање у природи; 22) правац у уметности у 17. и 18. веку; 23) легура бакра цинка и гвожђа; 24) музичка драма; 25) врста лаких кола; 26) брдо у Шпанијској; 28) лична заменица; 30) става мера за тачност; 31) свеска; 35) познати звезда крај Ница; 36) река у Аустрији.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Лоара; 5) Бина; 6) ск; 8) бура; 10) ор; 12) иза; 13) Мариа; 15) не; 16) баласт; 17) аге; 19) каста; 20) Ева; 22) сир; 23) Двина; 25) нус; 27) реликт; 28) кл; 29) врана; 30) сто; 31) од; 32) гром; 33) Их; 35) ера; 36) монол.

Усправно: 1) лира; 2) она; 3) аа; 4) ас; 5) Бузепе Верди; 7) конструктор; 8) бина; 9) Далас; 11) рата; 13) мак; 14) Расин; 18) свила; 21) Анина; 23) дрво; 24) Ака; 26) слом; 30) срам; 32) гро; 34) км; 35) ен.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

НИ ДА, НИ НЕ

Кад је трговац лукав, купац мора добро да размисли да не би казао ни „да“, ни „не“. Да би тешкоћа била још већа забрањено му је да купи ма шта у белој или црвеној боји. Трговац треба лукавим питањима да наведе купца било да изговори забрањене речи, било да изабере забрањену боју. На пример:

Продавац: Имам један врло леп црвен капут. Хоћете ли га?

Купац: Вине волим плав.

Продавац: Заиста, толико вам је стало до плаве боје?

Купац: Да. (у том случају он испада из игре и трговац побеђује).

Али ако купац успе да у одређеном времену (на пр. за 5 минута) не изговори ни да ни не он добија игру и постаје трговац. Ако не успе остаје и даље купац.

Пасуљ

Узмите једну плитку пепелару и ставите на њу шољу а у њу шољицу од црне кафе. Наместите све то на сто, један метар од ивице крај које ће стајати.

Циљ игре је да се убацито зрно пасуља у судове. Ако успете да га убацити у пепелару добијате поен, ако погодите шољу добијате 2 поена а шољицу 3 поена. Имате право на десет покушаја и то уз два пута. Сваки играч баца својих пет зрна пасуља један за другим и може да се игра на сто колико хоће, али под условом да га не додирне.

Чим играч заврши бацање он забележи свој резултат и покупи зрна пасуља. Када су се сви играчи и по други пут изређали преброје се поени и прогласи победник.

ПРОВУЦИТЕ СЕ КРОЗ КЉУЧАОНИЦУ

Провуците се кроз кључаоницу, ви лично. Можда се нико није осетио да живите на малом парчету хартије „лично“ и да то провуче кроз кључаоницу.

ПРАВА

Збуните ваше пријатеље. Ви сте „врач“ — покажите једну кесу са ситним новцем и кажите другу: — Изабери један новчић, обележи га неким знаком и држи га један тренутак чврсто у руци. Ја ћу га после тога наћи, за чворених очију.

Сва тајна се састоји у томе да заварате гледаоца причама и он што дуже држи новчић у руци да би га заварео. Када га буде вратио у кесу ви ћете га лако наћи, ако будете довољно брзи да се новчић не охладји.

Јесте ли вештици да...

... према званичној аустријској новинској агенцији, Беч је 1. јуна 1960. године имао 1,669.546 становника. Занимљиво је да је 1900. године број становника у Бечу био готово исти: 1,670.000.

... право име старог грчког филозофа Платона било је Аристокле. Платон (платине — широк) му је био надимак који је по једним изворима добио због својих широких плећа, а по другим због широког чела.

... најстарија позната виолина на свету потиче из 1551. године и дело је Андреје Аматиа, оснивача чувене породице градитеља виолина.

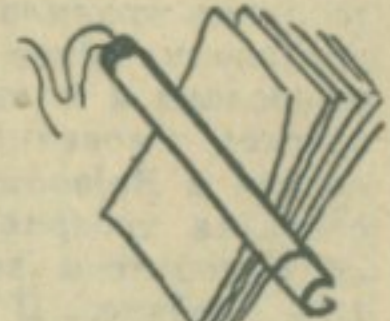
... трке на тркалиштима увек се одвијају у правцу супротном од правца којим се крећу казаљке на часовнику.

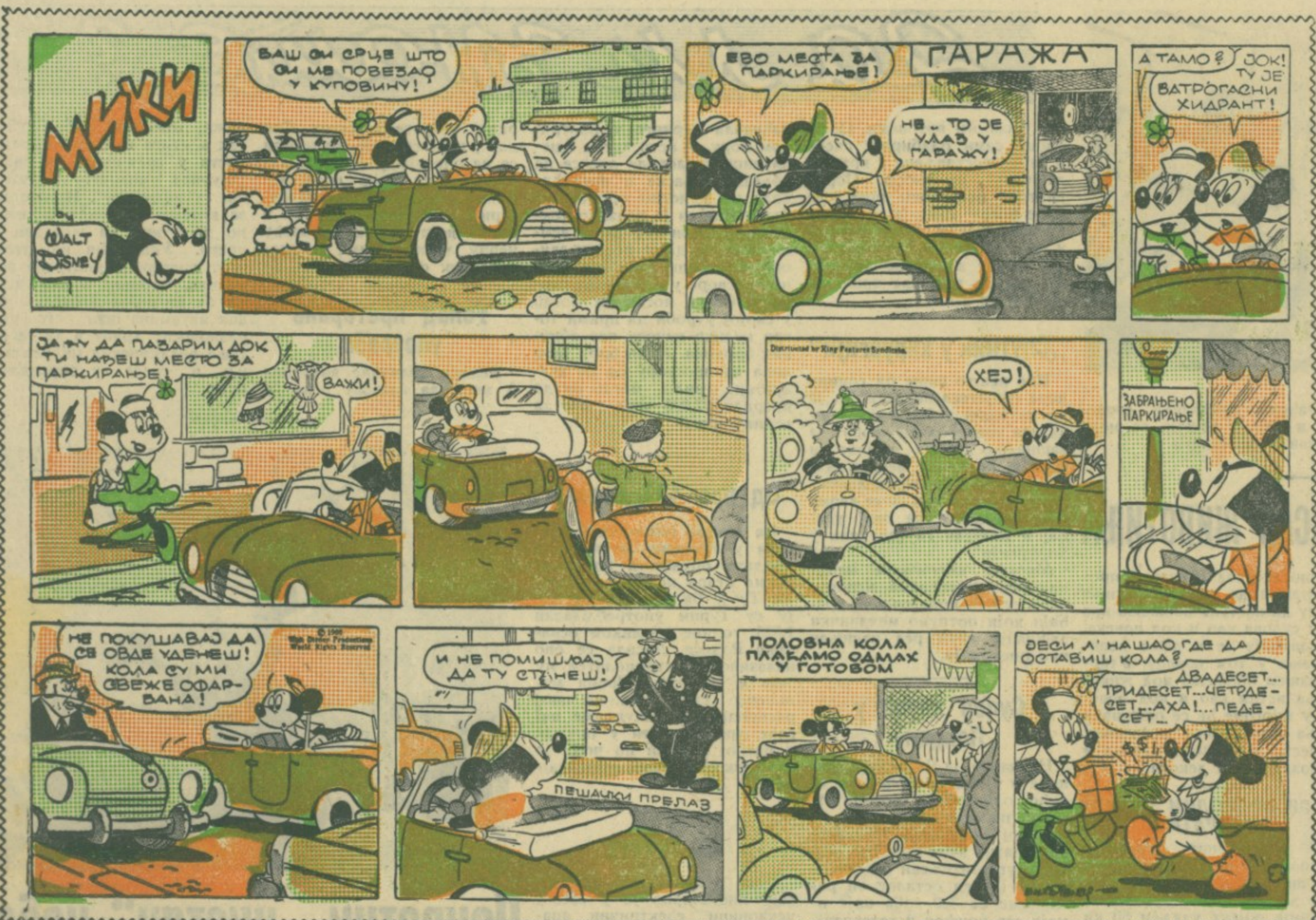
... једна врста птице кукавице са Мадагаскара, док је млада, чим угледа непријатеља отвара уста да би му показала на својим непцима две светле мрље које имају облик великих страшних очију.

... женама је први пут био дозвољен приступ на универзитет 1879. године, и то у Цириху.

... грчки сликар Апеле добио је за слику Александра Македонског 524 килограма злата.

... орлови обучени за лов на вукове у азијским степама вреде при трапни две камиле.

ЈОШ МОЖЕ И ДА ОДГОВАРА
Хорације је био нешто љут и стално је грдио:
— Па то је страшно!
Купио сам килограм ја-

бука и добро сам платио, а сада видим да је продавац те јабучке украо из мог врта.
Пера Ждера је почео одмах да га теши:
— То си сада само мени казао па више никоме. Јер, ако те само чује власт, још ћеш одговарати што си куповао крадјену робу! Ти знаш да је то кажњиво.

НАЈГОРИ ЖИВОТ
— Владо, шта мислиш, ко проводи најгори живот на свету? — питао је једном Шиља Владо.
— Па зна се: мољци!
— Мољци? А зашто?
— Зато што целу зиму проводе у костима за купање, а цело лето у бундама и крзнама.

ПИТАЊА ОДОБОРИ

Где живе Отоми-Индијанци?
Где се налази Соколска Планина?
Шта су талофите?
Шта су урбари?

ОДГОВОР:

ОТОМИ-ИНДИЈАНЦИ су прастановници Мексика. Живе на висима

Мексика и Тлацкале. Има их око 650.000.

СОКОЛСКА ПЛАНИНА налази се у западној Србији северозападно од Медведника. Највиши је врх Рожан (971 метар). Делимично је под шумом и пашињацима. У близини, на северу, налази се велики базен антимона (Зајача), а рудница оловно-цинкание и сребрне руде на југозападу.

ТАЛОФИТЕ су све биљке код којих нема јасне диференцијације биљног тела на основне органе: корен, стабло и лист. То су гљиве, бактерије, али и лишајеви.

УРБАРИ су пописи и зборници правила који су уређивали однос између феудалаца и кмета (у Хрватској, Словенији, Славонији и Војводини). Најстарији урбаром сматра се винодолски закон од 1288. године. Првобитно су их доносили сами феудалци, а тек у 18. веку узела је држава ово питање у своје руке.

ПУТОВАЊЕ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ
по ЖИЛУ ВЕРНУ

КРАЈ